

Stichting
Pensioenfonds
Capgemini Nederland

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland
Reykjavikplein 1
3543 KA Utrecht

Ingeschreven in het Handelsregister van
de Kamer van Koophandel onder nummer 41184467

Verslag over het boekjaar
1-1-2013 t/m 31-12-2013

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Bestuur en organisatie	7
Meerjarenoverzicht	9
Missie, Visie en Strategie	
Missie	11
Visie	11
Strategie	11
Bestuursverslag	
Financiële Positie	13
Pensioenbeleid	18
Verloop verzekerdenbestand	20
Het huidige pensioenstelsel is niet toekomstbestendig	22
Beleggingsbeleid	23
Risicomanagement	24
Organisatie	27
Communicatie	31
Vermogensbeheer	33
Samenvatting actuariel rapport	39
Toekomst paragraaf	45
Verslag van het verantwoordingsorgaan	
Aanbevelingen van vorig jaar	47
Bevindingen 2013	48
Aanbevelingen	48
Conclusie	49
Reactie van het bestuur op de beoordeling van het VO over 2013	49

Pagina**Jaarrekening**

Balans per 31 december	52
Staat van baten en lasten	54
Kasstroomoverzicht	56
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	57
Toelichting op de balans per 31 december	61
Toelichting op de staat van baten en lasten	71
Risicoparaagraaf	78

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum	89
Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten	89
Resultaatbestemming	89
Actuariële verklaring	90
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	92

Voorwoord

Het jaar 2013 was een turbulent jaar voor vele pensioenfondsen, waarbij menig pensioenfonds, als gevolg van de lage dekkingsgraad, een korting heeft moeten doorvoeren. Ook het Capgemini Pensioenfonds heeft dat besluit moeten nemen. In april 2013 hebben wij de pensioenen en de pensioenaanspraken met 6,4% moeten verlagen. Dit is een pijnlijk, maar onontkoombaar, besluit geweest. Gelukkig was een verdere verlaging eind 2013 niet nodig omdat de dekkingsgraad ultimo 2013 met 105,3% hoger was dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Dit betekent niet dat de financiële positie van het fonds nu voldoende is en dat we uit het herstel zijn. De komende jaren moet nog verder herstel laten zien, zodat we een dekkingsgraad hebben die toereikend genoeg is om ook weer voorzichtig aan indexering te kunnen gaan denken.

Voor een voorspoedig herstel van de financiële positie is een herstel van het economisch klimaat in Europa een essentiële voorwaarde. Gelukkig zien we dat het herstel in Europa langzaam momentum krijgt, alhoewel dit nog gemakkelijk verstoord kan worden door euroscepticisme of door onrust in Oost Europa. Naar verwachting blijft de rentestand, die van grote invloed is op de dekkingsgraad, nog een lange tijd laag.

Dit in combinatie met een nog steeds toenemende levensverwachting maakt pensioen extreem duur, want de verplichtingen nemen meer en harder toe dan het vermogen en er moet langer uitgekeerd worden. In 2013 heeft het bestuur dan ook net als in 2012 moeten besluiten het opbouwpercentage te verlagen naar 1,4%.

Omdat wij een derde keer verlagen van het opbouwpercentage niet acceptabel vonden, hebben we in overleg met de Centrale Ondernemingsraad en de werkgever een aanpassing van de pensioenregeling voor 2014 doorgevoerd.

Tevens is een project gestart om te onderzoeken welke pensioenregeling in de toekomst het best past bij Capgemini en haar medewerkers. Dit moet leiden tot een aangepaste / nieuwe regeling in 2015.

In 2013 heeft Jeroen van Dopperen zich teruggetrokken als bestuurslid. Zijn jarenlange inzet wordt zeer gewaardeerd. Désirée Weber en Bert Holsappel zijn toegetreden tot het bestuur.

Tevens is aan het eind van 2013 een einde gekomen van een bijzonder lang tijdperk van René Starmans als voorzitter van ons pensioenfonds. René heeft aan de basis gestaan van ons pensioenfonds en altijd vol overgave zijn rol als voorzitter vervuld. Ik wil dan ook bij deze René enorm bedanken voor al die jaren en wat hij betekent heeft voor ons pensioenfonds. Gezien de enorme kennis en de ruim aanwezige historie die het fonds heeft, heeft het bestuur René gevraagd om in 2014 nog als adviseur betrokken te blijven bij ons fonds. Naast de rol van adviseur van het pensioenfonds, speelt René nog een rol in het transitietraject met de sociale partners voor de totstandkoming van de aangepaste / nieuwe pensioenregeling.

Daarnaast spreek ik namens het bestuur mijn waardering uit aan allen die zich hebben ingezet voor het pensioenfonds, met name aan het verantwoordingsorgaan dat ook dit jaar het bestuur kritisch van advies heeft gediend.

Henk Knol, voorzitter

Bestuur en organisatie

Bestuur

<i>Benoemd namens de deelnemers</i>	<i>Functie</i>	<i>Lid vanaf</i>	<i>Einde zittingsduur</i>
W.W.H. Starmans	voorzitter	12-11-1990	31-12-2013
H. Knol	bestuurslid	09-05-2003	08-05-2015
<i>Benoemd namens de werkgever</i>			
D.J.M. Weber	secretaris	02-09-2013	n.v.t.
<i>Benoemd namens de Ondernemingsraad</i>			
A.J. Holsappel	bestuurslid	10-04-2013	10-04-2016
J.A. van Hooijdonk	bestuurslid	01-03-2010	01-03-2016

Verantwoordingsorgaan

A. Berrens	namens werkgever	01-09-2008	31-12-2014
A. Edelman	namens gepensioneerden	01-01-2008	31-12-2015
J. van Ruijven	namens deelnemers	01-01-2008	31-12-2016

Compliance officer

E. Haffmans	Compliance Officer Capgemini
-------------	------------------------------

Aangesloten ondernemingen

Capgemini N.V. met de navolgende gelieerde ondernemingen:
 Capgemini Nederland B.V.
 Capgemini Outsourcing B.V.
 Capgemini Interim Management B.V.
 Capgemini Educational Services B.V.

Organisatie

Waarmerkend actuaris	Towers Watson Netherlands B.V. te Nieuwegein
Adviserend actuaris	Towers Watson Netherlands B.V. te Apeldoorn
Accountant	KPMG Accountants N.V. te Utrecht
Visitatiecommissie	VCHolland te Utrecht
Administrateur	AZL te Heerlen
Vermogensbeheer	ING Implemented Client Solutions te 's Gravenhage
Advisering vermogensbeheer	Towers Watson Netherlands B.V. te Amstelveen
Custodian	Kasbank N.V. te Amsterdam
Herverzekering	Swiss Re (vanaf boekjaar 2014 Elips Life AG)
Internetsite	www.pensioenfondscg.nl

Meerjarenoverzicht

	2013	2012	2011	2010	2009
Aantallen					
Deelnemers	4.481	4.711	5.522	5.585	6.192
Gewezen deelnemers	6.423	5.976	5.146	4.730	4.017
Pensioengerechtigden	454	389	321	257	200
Excedentregeling	5.317	5.260	5.239	5.240	5.075
Vrijwillige regeling A ¹⁾	1.158	1.305	1.781	2.168	2.166
Vrijwillige regeling B ¹⁾	33	34	36	37	39
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Technische voorzieningen	411.228	414.529	383.558	299.722	233.606
Reserves					
Algemene reserve	21.712	929	-37.365	-3.671	12.493
Bijdragen van werkgevers en werknemers ²⁾	28.952	32.768	34.705	36.180	33.314
Pensioenuitkeringen	3.856	3.654	2.696	2.162	1.784
Beleggingen:					
Belegd vermogen voor risico pensioenfonds	426.512	410.968	340.815	287.894	237.469
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	2.058	44.548	33.277	28.269	11.150
Return o.b.v. total return	0,70%	12,47%	10,72%	10,98%	5,20%
Beleggingen voor risico deelnemers:					
Beleggingen voor risico deelnemers	84.768	75.835	63.506	57.199	44.986
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers	3.657	7.629	-409	4.009	6.139
Beleggingsrendement voor risico deelnemers	4,55%	10,95%	-1,01%	7,84%	16,08%

1) Regeling A heeft als spaardoel een hoger ouderdomspensioen en/of een nabestaandenpensioen. Regeling B had als spaardoel om eerder met pensioen te gaan of een tijdelijk pensioen aan te kopen en is per 1-1-2005 om fiscale redenen een gesloten regeling geworden.

2) Inclusief FVP-bijdragen en bijdragen voor risico deelnemers (voorheen premies pensioenspaarkapitalen).

	2013	2012	2011	2010	2009
Dekkingsgraad	105,3%	100,2%	90,3%	98,8%	105,4%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,5%	104,5%	104,5%	104,6%	104,7%
Vereiste dekkingsgraad	115,1%	114,6%	116,0%	115,2%	117,5%

Missie, Visie en Strategie

Missie

Het pensioenfonds heeft als missie het verzorgen van oudedagsvoorzieningen aan personen die een arbeidsverband met Cap Gemini Nederland hebben of gehad hebben, alsmede nabestaandenvoorzieningen voor hun achtergebleven partners en wezen. Om deze missie te kunnen realiseren verkrijgt het fonds de daartoe benodigde middelen door inbreng van deelnemers en door het creëren van rendement en beheert deze zo goed mogelijk.

Visie

Het pensioenfonds is een fonds voor de deelnemers en van de deelnemers. Het fonds zal de wensen en beperkingen ten aanzien van de pensioenvoorzieningen, indien die in de tijd in de onderneming wijzigen, volgen. Het fonds volgt de afspraken die sociale partners maken ten aanzien van toekomstige opbouw en beschermt de rechten die in het verleden zijn opgebouwd. Het pensioenfonds zal tegen zo laag mogelijke kosten de aanwezige middelen beheren en een acceptabel rendement daarop realiseren. Het zal inspanningen doen om de pensioenvoorziening van Capgemini een aantrekkelijke arbeidsvoorwaarde te doen zijn, zodat dit voor de onderneming een wervend karakter heeft bij het aantrekken van nieuwe medewerkers.

Strategie

Het pensioenfonds zal streven naar sterk contact met (ex)deelnemers, werkgever en ondernemingsraad. Dit om de mening van deze betrokkenen te blijven volgen en het vertrouwen van deze betrokkenen te behouden. Het pensioenfonds wenst geen eigen organisatie op te bouwen, doch beheerstaken en administratietaken uit te besteden aan professionele organisaties. Deskundigheid die is benodigd zal bij hoog aangeschreven bureaus worden betrokken. Het pensioenfonds zal de belangen van verschillende groepen open en transparant ter discussie brengen en afwegen. Op het gebied van vermogensbeheer zal het beleid betreffende de afwegingen tussen te nemen risico's en gewenste beleggingsrendementen zo zichtbaar mogelijk gemaakt worden.

Bestuursverslag

Financiële Positie

Begin 2013 bleef de dekkingsgraad zoveel achter dat het niet mogelijk was om eind 2013 de wettelijke minimaal vereiste dekkingsgraad van 104,5% te bereiken zonder een verlaging van de pensioenaanspraken en de ingegane pensioenen.

Tot onze spijt hebben wij de opgebouwde pensioenaanspraken en ingegane pensioenen in 2013 per 1 april 2013 met 6,4% moeten verlagen.

Door de goede beleggingsresultaten in 2012 kon de verlaging beperkt blijven tot 6,4%. Dit is 2,5% minder dan de 8,9% die begin 2012 voorzien was. Na de verlaging was de dekkingsgraad 100,2%. De slechte financiële positie is veroorzaakt door twee belangrijke ontwikkelingen waarmee ons fonds net als alle andere pensioenfondsen de afgelopen jaren mee werd geconfronteerd:

1. De Nederlanders worden gemiddeld steeds ouder. Met name de laatste jaren gaat de levensverwachting onverwacht snel omhoog. Nederlanders ontvangen dus langer pensioen van het pensioenfonds. Daarmee moeten we nu al rekening houden.
2. De rente is laag. Als de rente laag is, moet een pensioenfonds meer geld in kas hebben om de pensioenen op de lange termijn te kunnen betalen. Hoe lager de rente, hoe meer geld er moet zijn om (in de verre toekomst) aan alle verplichtingen te voldoen.

De financiële positie van ons fonds is in 2013 conform onze verwachting verbeterd. De dekkingsgraad was eind december 2013 105,3%, ruim een half procent meer dan de minimaal vereiste dekkingsgraad. Het herstel is echter nog broos en de eerst komende jaren zal de dekkingsgraad naar verwachting nog onder de vereiste dekkingsgraad van 115,1% blijven, de ondergrens om weer tot indexatie te kunnen overgaan.

Ontwikkelingen in 2013

Premie

Het bestuur heeft met de werkgever in 2008 een vaste premie afgesproken. Evenals in 2012 was deze premie ook in 2013 niet voldoende voor een opbouwpercentage van 1,75% zoals in het pensioenreglement staat. Derhalve hebben wij moeten besluiten om voor 2013 het opbouwpercentage op 1,40% te stellen.

Wij vinden het niet acceptabel dat het opbouwpercentage gedurende meerdere jaren afwijkt van het opbouwpercentage in het pensioenreglement. Derhalve hebben wij hierover overleg gehad met de werkgever en de centrale ondernemingsraad. De sociale partners hebben ervoor gekozen de pensioenregeling aan te passen, zodat de premie in 2014 wel kostendekkend is.

De kostendekkende premie bedraagt € 22.940.000,-, de gedempte kostendekkende premie € 20.722.000,-. De feitelijke premie bedroeg € 20.753.000,-.

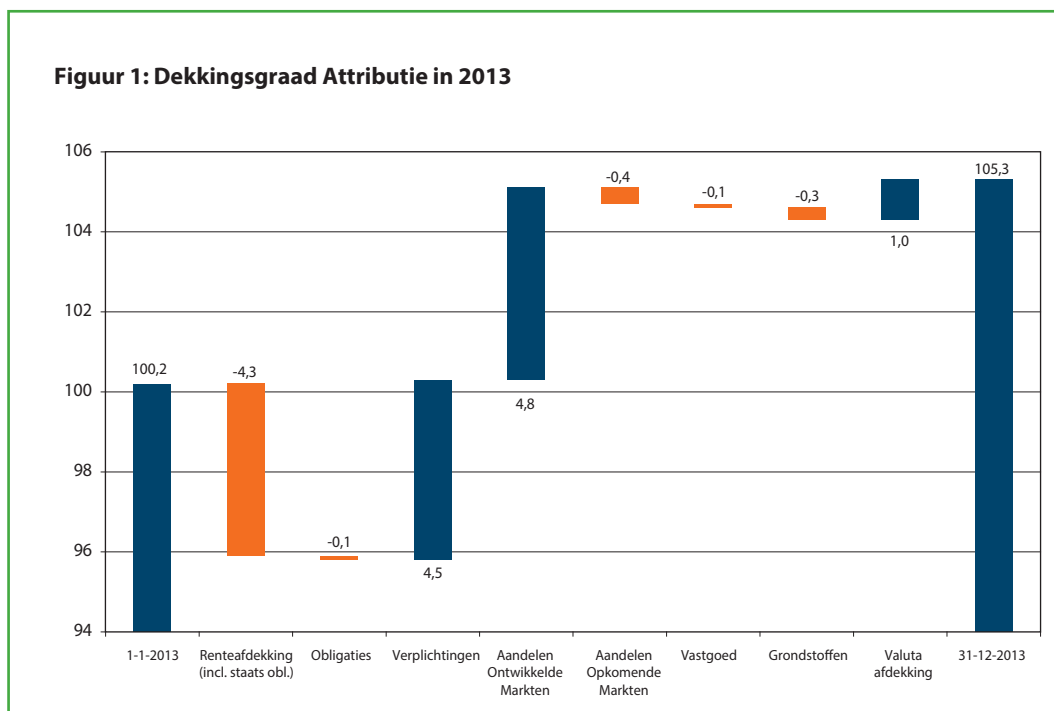
Vermogen en verplichtingen

Het rendement op het belegd vermogen bedroeg in 2013 0,7%. Dit lage rendement wordt veroorzaakt door de stijging van de marktrente in 2013. De waarde van de obligaties en de renteaftdekking is hierdoor gedaald. Deze waardedaling is gecompenseerd door de behaalde rendement op aandelen.

De waarde van de pensioenverplichtingen daalde in 2013 met 0,7% als de verlaging van de pensioenen en pensioenaanspraken op 1 april buiten beschouwing wordt gelaten. In 2013 is voor ongeveer 4% aan nieuwe aanspraken opgebouwd.

De daling van de verplichtingen was het gevolg van de stijging van de rekenrente waarmee de pensioenverplichtingen bepaald worden. De rekenrente is gestegen van 2,62% naar 2,94%.

In de onderstaande figuur is aangegeven hoe de diverse factoren hebben bijgedragen aan de stijging van de dekkinggraad.

Lees de figuur van links naar rechts. De dekkinggraad op 1 januari 2013 was 100,2%, de renteafdekking heeft in 2013 -4,3% bijgedragen, waardoor de dekkinggraad daalt naar 95,9%, de obligaties droegen -0,1% bij, etc. Na alle bijdragen bedraagt de dekkinggraad eind 2013 105,3%. Betekenis kleuren: Oranje - Negatieve bijdrage aan dekkinggraad. Blauw - Positieve bijdrage aan dekkinggraad.

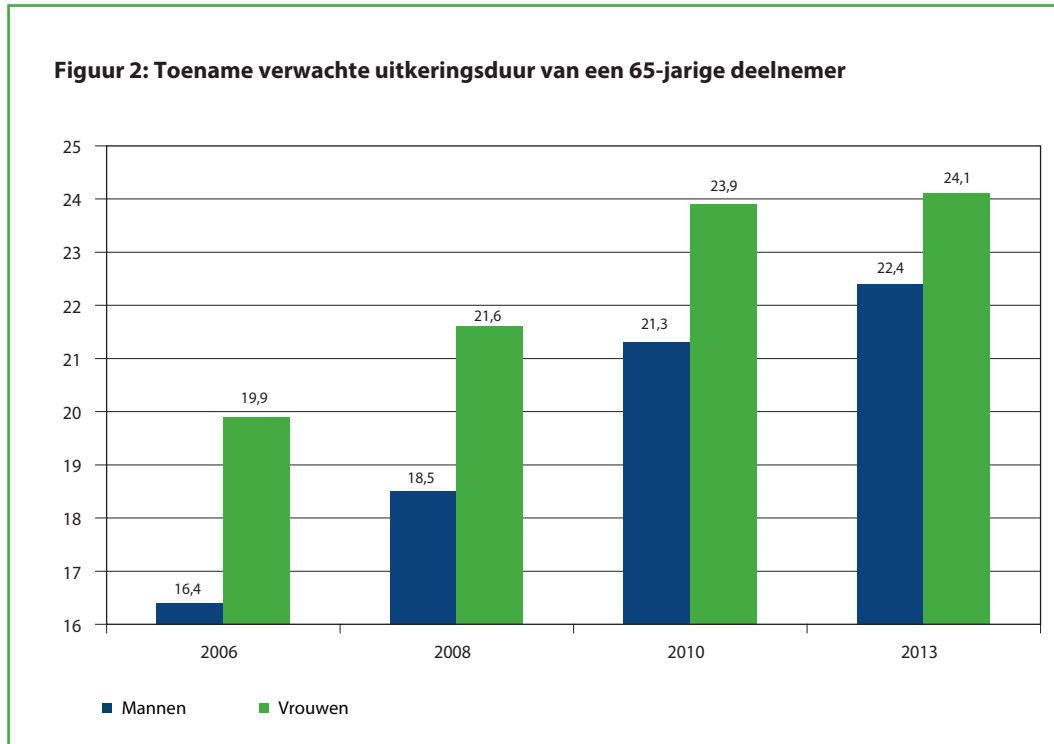
Toename levensverwachting

In april 2013 heeft het bestuur de pensioenen en pensioenaanspraken moeten verlagen met 6,4%. Een belangrijke reden hiervoor is de toename van de levensverwachting. Als je naar verwachting langer leeft, krijg je langer pensioen en dus moet er op pensioendatum meer geld gereserveerd zijn.

Voor het fonds is het daarom belangrijk de levensverwachting goed in te schatten. Hiervoor maakt het fonds gebruik van de overlevingstafels van het Actuariel Genootschap. De levensverwachting is gebaseerd op:

1. De waargenomen sterftegevallen in Nederland over de afgelopen jaren.
2. De constatering dat werknemers van Capgemini gemiddeld genomen ouder worden dan de gemiddelde Nederlander.
3. De verwachting hoe die sterftetekans in de toekomst afneemt omdat we naar verwachting steeds ouder worden (de zogenoemde langleventrend).

Tot 2007 gebeurde dit door alleen rekening te houden met de eerste twee elementen. Vanaf 2007 wordt ook rekening gehouden met de langleventrend. De figuur hieronder illustreert de snelle toename van de verwachte uitkeringsduur van een 65 jarige deelnemer.

In de grafiek is goed te zien dat het meenemen van de langleventrend leidde tot een flinke toename van de levensverwachting. Voor een man bijvoorbeeld: 16,4 jaar versus 18,5 jaar. De langleventrend wordt regelmatig opnieuw ingeschat. In 2010 bleek dat de toename in levensverwachting groter was dan geprognosticeerd oftewel de levensverwachting neemt sneller toe dan voorzien. Dit heeft geleid tot een tweede grote aanpassing in 2010. De herijking van 2013 leidde wederom tot een aanpassing, ditmaal kleiner.

Capgemini deelnemers leven langer dan gemiddeld

De medewerkers van Capgemini leven gemiddeld langer dan de gemiddelde Nederlander. Hiervoor wordt gecorrigeerd. Deze correctie is de afgelopen jaren groter geworden. In 2008 werd er voor een 65 jarige man die pensioen opgebouwd heeft bij Capgemini vanuit gegaan dat hij ongeveer 1,3 jaar langer zou leven dan de gemiddelde Nederlandse man. In 2012 is de methodiek om dit verschil in te schatten verbeterd en zijn de sterftcijfers over de meest recente jaren meegenomen in de schatting. Volgens deze nieuwe schatting leeft een 65-jarige man die nu bij Capgemini met pensioen gaat gemiddeld nog 22,4 jaar. Dat is 2,1 jaar meer dan de gemiddelde Nederlandse man, die nog een levensverwachting van 20,3 jaar heeft. Bij vrouwen is het verschil iets kleiner: een 65-jarige vrouw bij Capgemini heeft nog een levensverwachting van 24,1 jaar, terwijl die van de gemiddelde Nederlandse vrouw 22,8 jaar is, een verschil van 1,3 jaar.

De forse toename van de levensverwachting in de afgelopen jaren betekende dat ons fonds ruim 10% meer vermogen moest aanhouden. De door de economische crisis aangetaste buffers waren onvoldoende om dit op te vangen. Wij hebben daarom begin 2013 moeten besluiten om de pensioenen te verlagen.

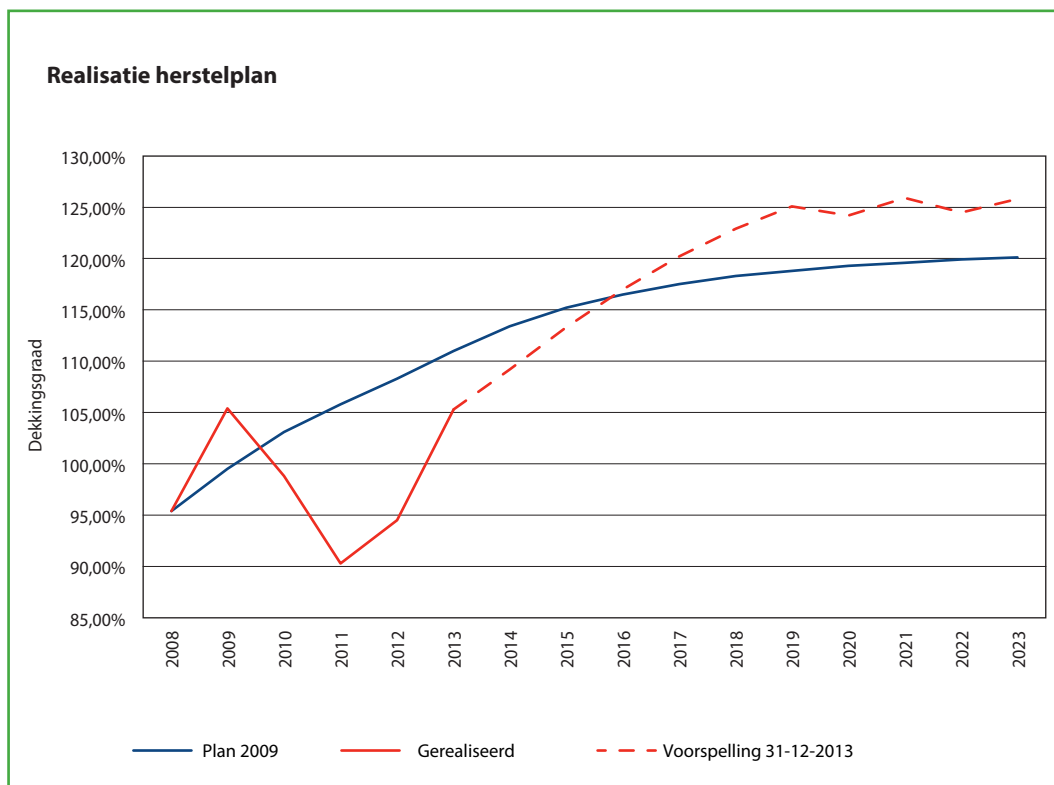
Evaluatie herstelplan 2009-2013

In 2009 is een herstelplan gemaakt. In dit herstelplan gaf het bestuur aan hoe zij van plan was de dekkingsgraad weer op een voldoende niveau te brengen, met als belangrijke ijkpunten eind 2013 (korte termijn herstel) en eind 2023 (lange termijn herstel). Eind 2013 moet de dekkingsgraad minimaal 104,5% (de minimaal vereiste dekkingsgraad) zijn en eind 2023 minimaal 115,1% (de vereiste dekkingsgraad). In het plan was voorzien dat de dekkingsgraad al in 2011 weer boven de 105% zou komen, maar door de toename van de levensverwachting en de Eurocrisis kwam dit scenario niet uit. Alleen al de toename van de levensverwachting had een negatief effect van meer dan 10% op de dekkingsgraad. Door de verlaging van de pensioenaanspraken en ingegane pensioenen bedroeg de dekkingsgraad eind 2013 105,3%, iets hoger dan het minimum van 104,5%.

Per 31 december 2013 is het korte termijn herstelplan niet meer van kracht. Er geldt nog wel het herstelplan voor de lange termijn. Voor de lange termijn moeten wij weer buffers opbouwen. Die zijn nodig om nieuwe tegenvallers op te kunnen vangen. Wij moeten toegroeien naar een dekkingsgraad van minimaal 115,1%. De conclusie van de evaluatie van het herstelplan per einde 2013 is dat bij een scenario waarin de economie weer aantrekt de buffers zich snel genoeg herstellen en op termijn weer indexatie mogelijk is. Echter er is nog een reële kans op terugval. Via het implementeren van een dynamisch beleggingsbeleid beperkt het bestuur de impact van de negatieve kansen.

In het navolgende figuur wordt de realisatie van het herstel en de huidige verwachting afgezet tegen het herstel in het oorspronkelijke herstelplan. Een belangrijke kanttekening is hier op zijn plaats: De verwachting is de uitkomst van een gemiddeld scenario. Doorrekening van optimistische dan wel pessimistische scenario's laten zien dat er op de wat langere termijn grote afwijkingen van dit gemiddelde scenario mogelijk zijn. Het nu verwachte herstel de komende jaren is sneller dan oorspronkelijk voorzien. De reden hiervoor is dat het rendement door het economisch herstel fors hoger is dan wat nodig is voor de verplichtingen.

De scenario's zijn gemaakt op basis van de huidige prognosetabellen. Indien blijkt dat de toename van de levensverwachting nog weer sneller is dan de huidige prognose, zal dat een negatieve invloed hebben op snelheid van het herstel.

Kosten administratie en vermogensbeheer

Wij streven volledige transparantie na ten aanzien van de uitvoeringskosten. Dit gaat verder dan alleen de direct in de jaarrekening te verantwoorden kosten. Het transparant maken van alle kosten en mogelijk afzetten tegen een benchmark is daarbij een middel om de kosten verder te beheersen. In onderstaand overzicht geven wij hieraan invulling in lijn met de aanbevelingen van de Pensioenfederatie.

	2013	2012
Administratie		
Kosten in Euro per deelnemer	€ 251,06	€ 244,13
Vermogensbeheer		
Kosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,49%	0,41%
Transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,03%	0,05%

	Performance			
	Beheer- kosten	gerelateerde kosten	Transactie- kosten	Totaal
	in € 1.000	in € 1.000	in € 1.000	in € 1.000
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	161	3	–	164
Aandelen	611	–	13	624
Vastrentende waarden	641	–	72	713
Commodities	90	–	–	90
Overige beleggingen	–	–	–	–
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	1.503	3	85	1.591
Kosten overlay beleggingen	–	–	57	57
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	1.503	3	142	1.648
Overige vermogensbeheerkosten				
Kosten fiduciair beheer	418	–	–	418
Bewaarloon	44	–	–	44
Advieskosten vermogensbeheer (TW)	–	–	–	–
Overige kosten	–	–	–	–
Totaal overige vermogensbeheerkosten	462	–	–	462
Totaal kosten vermogensbeheer	1.965	3	142	2.110

Ad kosten administratie

Onder administratiekosten worden verstaan de kosten van uitbesteding, bestuur en toezicht. De administratiekosten zijn in 2013 vrijwel gelijk gebleven ten opzichte van 2012. De verhoging van de kosten per deelnemer met 3% zijn veroorzaakt door de afname van het aantal deelnemers met 3%. Als deelnemers worden in dit verband gedefinieerd de actieve deelnemers en de pensioentrekkers. Ex-deelnemers (slapers) worden hier niet meegenomen. In 2012 heeft het fonds deelgenomen aan een onderzoek waarin de kosten per deelnemer in 2011 werden vergeleken met de kosten van fondsen van vergelijkbare grootte. De gemiddelde kosten per deelnemer van vergelijkbare pensioenfondsen lagen toen op ongeveer € 300,-. Ondanks dat in ons fonds de kosten per deelnemer flink gestegen zijn ten opzichte van 2011 (€ 191,-), liggen deze nog onder het gemiddelde. Wij streven er naar dit zo te houden en de kosten te verlagen als het aantal deelnemers afneemt.

Ad kosten vermogensbeheer

De kosten voor vermogensbeheer zijn in absolute bedragen fors gestegen, maar relatief ten opzicht van het (gestegen) vermogen vrijwel gelijk gebleven. Ook voor de kosten van het vermogensbeheer geldt dat deze met 0,43% iets onder het gemiddelde van de Nederlandse ondernemingspensioenfondsen liggen (0,433% CEM Benchmarking rapport 2011). Boven op de beheerkosten komen de transactiekosten. Deze zijn niet expliciet zichtbaar in de jaarrekening, maar verlagen het gemaakte rendement. De advieskosten vermogensbeheer zijn in de jaarrekening verantwoord onder de administratiekosten.

Pensioenbeleid

Pensioenregeling

Wij voeren de pensioenregeling van Capgemini Nederland uit. De regeling is modulair opgebouwd en biedt de deelnemers een levenslang ouderdomspensioen vanaf de 65-jarige leeftijd en gedurende het deelnemerschap een nabestaanden- en wezenpensioen op risicobasis. Daarnaast wordt een kapitaal opgebouwd dat kan worden aangewend voor de aankoop van pensioenaanspraken. De regeling bestaat uit de volgende modules:

Module 1: Basisregeling

De basisregeling is een middelloonregeling en heeft het karakter van een uitkeringsovereenkomst. In de basisregeling worden pensioenaanspraken op een levenslang ouderdomspensioen opgebouwd. Deze opbouw is beperkt tot een jaarlijks vast te stellen maximum van het salaris, het grenssalaris. Het opbouwpercentage is 1,75%. In 2012 en 2013 heeft het bestuur moeten besluiten de opbouw te verlagen naar 1,4%. De opgebouwde aanspraken kunnen jaarlijks bij bestuursbesluit worden verhoogd als de stichting over voldoende middelen beschikt.

Module 2: Excedentregeling

De excedentregeling is een beschikbare premieregeling en heeft het karakter van een premieovereenkomst. In de excedent regeling wordt een premie beschikbaar gesteld. De premie is een percentage van het salarisdeel boven het grenssalaris. Het percentage is leeftijdsafhankelijk. De premie wordt belegd bij in een of meerdere beleggingsfondsen. Op de pensioendatum kan het aldus opgebouwde kapitaal worden aangewend voor de aankoop van een levenslang ouderdomspensioen eventueel gecombineerd met een nabestaandenpensioen.

Module 3: Vrijwillige regeling

Als aanvulling op de pensioenopbouw in de basis- en de excedentregeling wordt de deelnemers de mogelijkheid geboden om door middel van vrijwillige stortingen extra pensioen te verwerven. De hoogte van de stortingen is gemaximeerd volgens een door het bestuur vastgestelde richtlijn. De maximale storting wordt uitgedrukt in een percentage van de pensioengrondslag en is leeftijdsafhankelijk. De vrijwillige regeling heeft het karakter van een premieovereenkomst.

Module 4: Nabestaandenvoorziening

Module 4 maakt feitelijk deel uit van de basisregeling en kent daarmee dus het karakter van een uitkeringsovereenkomst. Het verzekerde nabestaandenpensioen is gelijk aan 1,225% van de laatst vastgestelde pensioengrondslag (zonder rekening te houden met het grenssalaris) vermenigvuldigd met een fictief aantal deelnemersjaren. Het fictieve aantal deelnemersjaren is gelijk aan het aantal deelnemersjaren dat de deelnemer zou kunnen bereiken vanaf de datum van aanvang van het deelnemerschap. Het wezenpensioen bedraagt 20% van het vastgestelde nabestaandenpensioen.

Overgangsbepalingen

In de regeling is een aantal overgangsbepalingen opgenomen die waarborgen dat de in de oude regelingen opgebouwde aanspraken als premievrije rechten voor de deelnemers worden meegenomen in de nieuwe regeling.

De belangrijkste kenmerken van de regeling zijn als volgt:

2013	
Pensioensysteem	Middelloon / Beschikbare premie
Minimum toetredingsleeftijd	Geen
Pensioenleeftijd	65
Franchise	€ 12.427
Grenssalaris	€ 43.812
Opbouwpercentage	1,75% ¹⁾
Partnerpensioen	1,225%

1) Dit percentage is voor het jaar 2012 en 2013 gewijzigd naar 1,4%.

Verloop verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2012	4.711	5.976	389	11.076
Mutaties door:				
Nieuwe toetreding	332	0	0	332
Ontslag met premievrije aanspraak	-525	525	0	0
Waardeoverdracht	0	-3	0	-3
Overlijden	-6	-7	-3	-16
Ingang pensioen	-15	-48	80	17
Afkopen	0	-33	-10	-43
Andere oorzaken	-16	13	-2	-5
Mutaties per saldo	-230	447	65	282
Stand per 31 december 2013	4.481 ²⁾	6.423	454	11.358

Specificatie pensioengerechtigden

	2013	2012
Ouderdompensioen	282	226
Partnerpensioen	109	102
Wezenpensioen	63	61
	454	389

2) Waarvan deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling: 77.

Waardeoverdrachten

In 2013 hebben we de waardeoverdrachten kunnen hervatten. Het is niet toegestaan waardeoverdrachten uit te voeren als de dekkinggraad van het pensioenfonds of het andere bij de waardeoverdracht betrokken pensioenfonds onder de 100% is. Doordat er geen waardeoverdrachten waren in de tweede helft van 2011 en geheel 2012, is er een grote achterstand ontstaan. Deze was eind 2013 nog niet weggewerkt.

Wijzigingen Pensioenregeling in 2013

De pensioenregeling is in 2013 niet gewijzigd. Wij stellen jaarlijks de factoren van de flexibele elementen (eerder dan wel later met pensioen e.d.) vast. In 2013 zijn deze gewijzigd vanwege het gebruiken van de nieuwe aannames over sterfte (AG prognosetafels 2012-2062) en de gewijzigde rekenrente.

Wijzigingen Pensioenregeling in 2014

De sociale partners hebben besloten de pensioenregeling per 1 januari 2014 aan te passen. De aanpassing betreft de uitwerking van de doelstelling van de regeling. De doelstelling blijft ongewijzigd: om bij pensionering een pensioen opgebouwd te hebben van 70% van het gemiddelde loon bij een volledig dienstverband. Tot 2014 is volledig dienstverband gedefinieerd als de periode 25 jaar tot 65 jaar. Omdat we steeds langer leven en daarom ook steeds langer blijven werken is besloten vanaf 2014 volledig dienstverband te definiëren als de periode 25 jaar tot 67 jaar. De belangrijkste consequentie van deze aanpassing is dat het jaarlijks opbouwpercentage lager wordt namelijk 1,67% (in plaats van 1,75%). Doordat de pensioenrichtleeftijd in aansluiting op de AOW met 2 jaar opschuift, wordt de pensioenregeling goedkoper. Omdat bij de huidige lage rentestand de premie die Capgemini de afgelopen jaren betaald heeft niet voldoende was om deze aangepaste regeling volledig te betalen, heeft Capgemini de premiebijdrage voor 2014 verhoogd.

Nadat deze beslissing genomen was, bleek dat het uitvoeren van deze wijziging in 2014 onevenredig veel extra uitvoeringskosten met zich mee zou brengen, omdat in 2015 opnieuw kosten gemaakt moeten worden bij de verplichte wijzigingen, die dan om overheidswege moeten worden doorgevoerd. Dit vinden wij ongewenst. Wij kunnen kosten voorkomen door de wijzigingen in één keer in 2015 door te voeren. Dit betekent dat de pensioenrichtleeftijd in 2014 65 jaar blijft. Uit berekeningen blijkt dat een opbouwpercentage van 1,47% bij pensioenrichtleeftijd 65 jaar overeenkomt met 1,67% bij een pensioenrichtleeftijd van 67 jaar. In de pensioenregeling wordt het opbouwpercentage voor 2014 op 1,47% gezet.

De factoren van de flexibele elementen blijven in 2014 gelijk.

Wijziging in Mijn Pensioen

Voor de excedent regeling en de vrijwillige regeling maken wij gebruik van Mijn Pensioen, het pakket van ING IM voor beschikbare premieregelingen. Standaard bieden wij de optie "Life Cycle Mix". Een belangrijk kenmerk van deze optie is dat het beleggingsrisico afneemt naarmate de pensioenleeftijd dichterbij komt. Hiermee wordt het opgebouwde kapitaal beschermd. De afgelopen jaren hebben we echter gezien dat pensioen inkopen steeds duurder is geworden vanwege de gedaalde rente. Voor hetzelfde kapitaal kun je in 2014 veel minder pensioen kopen dan in 2008. Wat we eigenlijk willen beschermen is niet zozeer het kapitaal, maar de hoeveelheid pensioen waar je op rekt. We hebben daarom in november 2013 de "Life Cycle Mix" gewijzigd om dit te realiseren. Net als bij de beleggingen van het collectief gedeelte wordt het kapitaal nu verdeeld in een "matching" deel dat probeert het pensioen bedrag te beschermen en een "return" deel waarmee extra rendement gemaakt wordt. Naarmate je dichterbij de pensioenleeftijd komt, neemt het matching deel een groter deel van het kapitaal in. Op deze manier wordt bescherming geboden tegen een dalende rente. Echter voor de toename van de levensverwachting biedt het geen bescherming.

Wijziging statuten

In 2013 zijn de statuten gewijzigd. De wijziging betreft de aansprakelijkheid van de bestuurders van het fonds. Wij hebben al een aantal jaren een Bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering. Deze beschermt de bestuurders van het fonds tegen claims. Een belangrijke voorwaarde is dat de bestuurders integer gehandeld hebben. Echter ook in dat geval keert de verzekering niet altijd uit. Teneinde ook

in die gevallen bescherming te bieden zijn de statuten zo aangepast dat bestuurders bij integer handelen gevrijwaard worden tegen claims, die hun handelen als bestuurder van het fonds betreffen.

In de statuten stond dat voor een vergadering waarin geldige besluiten genomen kunnen worden minimaal vier van de vijf bestuursleden aanwezig moeten zijn. Omdat benoemingen door DNB goedgekeurd moeten worden waren er in 2012 een lange tijd slechts vier bestuurders in functie. Teneinde het functioneren van het bestuur te waarborgen hebben wij de statuten zo aangepast dat er in een vergadering geldige besluiten genomen kunnen worden als een meerderheid van de bestuursleden in functie aanwezig is.

Het huidige pensioenstelsel is niet toekomstbestendig

Nieuwe pensioenregeling in 2015?

Door de grote toename van de levensverwachting bleek het fundament van het Nederlandse pensioenstelsel minder solide dan gedacht. De kredietcrisis versterkte dit beeld. Beide factoren samen zorgden voor tekorten bij de pensioenfondsen en de angst bij jongeren dat het geld op is tegen de tijd dat zij met pensioen gaan. Om dit te voorkomen is sinds 2010 gewerkt aan een nieuw Nederlands pensioenstelsel dat toekomstbestendig zou moeten zijn. In 2010 werd het Pensioenakkoord gesloten en in de daaropvolgende jaren werd dit verder uitgewerkt. Het bleek echter moeilijker dan gedacht en eind 2013 was het akkoord een stille dood gestorven. Echter de behoefte aan een nieuw stelsel blijft bestaan want de levensverwachting zal verder stijgen en vasthouden aan een pensioenleeftijd van 65 jaar wordt dan ook onbetaalbaar. De kaders om nieuwe toekomstbestendige pensioenregelingen mogelijk te maken moeten in wetten worden vastgelegd. Het kabinet streeft er naar de wetgeving voor 2015 geïmplementeerd te hebben, zodat nieuwe toekomstbestendige pensioenregelingen vanaf 2015 ingevoerd kunnen worden.

Vast staat al dat de AOW leeftijd vanaf 2013 in stapjes stijgt naar 67 jaar in 2021. En daarna neemt de AOW leeftijd verder toe in lijn met de toename van de levensverwachting. Daarnaast zijn ook in de fiscale sfeer maatregelen genomen die deels in al 2014 ingegaan zijn en deels in 2015 ingaan (het zogenaamde Witteveen kader). Deze leiden tot aanpassingen in de pensioenregelingen. Fiscaal krijgen pensioenregelingen met een strengere regime te maken. Vanaf 2014 gaat de pensioenrichtleeftijd naar 67 jaar en wordt de maximale opbouw bij middelloonregelingen van 2,25% naar 2,15% teruggebracht. In 2015 wordt het maximale opbouwpercentage verder teruggebracht naar 1,875%. Bovendien komt er een maximumbedrag waarover pensioen mag worden opgebouwd, namelijk €100.000. Meer mag wel, maar dan moet de premie voor het extra uit het netto salaris betaald worden.

Wat betekent dit voor de pensioenregeling van Capgemini?

Ook de pensioenregeling van Capgemini is in zijn huidige vorm niet toekomstbestendig en moet aangepast worden. Daarom hebben wij in 2011 en 2012 als bestuur samen met de werkgever en de centrale ondernemingsraad (COR) enkele vingeroefeningen gedaan om te zien hoe een nieuwe regeling voor de medewerkers van Capgemini er uit zou kunnen zien. De huidige regeling is in 2003 ingevoerd en sindsdien is de wereld veranderd. Echter, omdat de overheid de kaders niet aangaf, zijn we na deze verkenningen gestopt.

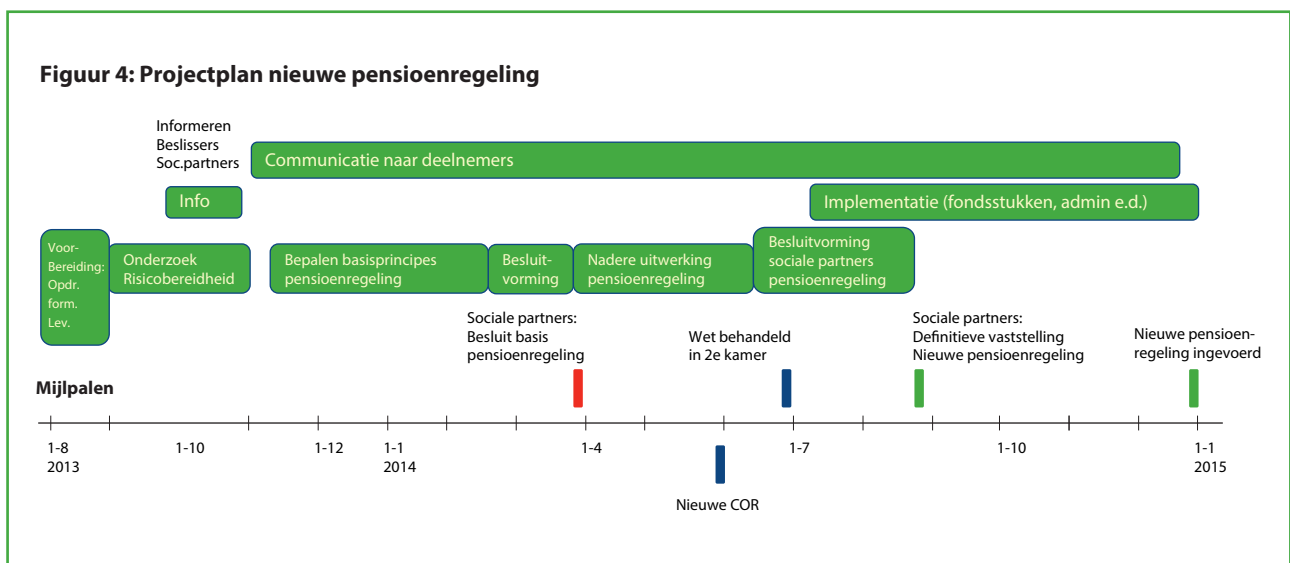
In de tweede helft van 2013 heeft het bestuur de draad weer opgepakt en heeft het een project gestart, samen met de werkgever en de COR. De doelstelling van het project is om in 2015 een pensioenregeling te hebben, die goed past bij Capgemini en haar medewerkers en die past binnen de pensioen- en fiscale wetgeving.

Er zijn twee hoofdrichtingen:

- Voortzetting van de huidige regeling met de aanpassingen, die wettelijk vereist zijn;
 - Een regeling waarbij de volledige beschikbare premie gestort wordt op een rekening, zodat iedereen zijn eigen spaarpot opbouwt.
- Deze twee hoofdrichtingen kennen ieder weer varianten, want bovenstaande betreft alleen wat in de toekomst gaat gebeuren, maar er is ook nog een verleden, waarin pensioen is opgebouwd. Ook zijn er al enkele honderden pensioengerechtigden. We willen een goede pensioenregeling voor de toekomst maar we moeten ook een goede oplossing vinden voor het verleden en we moeten de belangen van de oud-medewerkers en de pensioengerechtigden uitdrukkelijk meewegen.

Dit heeft geresulteerd in vijf varianten die onderzocht worden. Uiteindelijk beslissen de werkgever en de COR welke van de varianten gekozen wordt. Deze variant wordt verder uitgewerkt en naar verwachting zal in het derde kwartaal van 2014 de definitieve pensioenregeling vastgesteld worden.

Tegen die tijd moet ook de wetgeving zover zijn dat de nieuwe regeling in 2015 ingevoerd kan worden. In het kader van het project is er ook een communicatieplan om alle belanghebbenden goed te informeren. In navolgende figuur staan de belangrijkste activiteiten en mijlpalen.

Beleggingsbeleid

Beleggingsovertuigingen

Het beleggingsbeleid is gebaseerd op beleggingsovertuigingen. Wij hebben deze overtuigingen opgesteld om sturing te geven aan de beleggingsstrategie en de implementatie daarvan in het beleggingsbeleid. Onze beleggingsovertuigingen zijn:

1. Het nemen van beleggingsrisico's levert extra rendement op. Wij willen een pensioenregeling tegen een acceptabele prijs met een kans op indexatie. Dit maakt het nemen van beleggingsrisico's noodzakelijk.
2. Wij beleggen, als jong fonds, voor de lange termijn. Daarom kunnen wij profiteren van tijd- en illiquiditeitspremie.
3. Een dynamisch (risicogedreven) beleggingsbeleid kan waarde toevoegen.
4. Diversificatie over verschillende risicobronnen voegt waarde toe.
5. Actief beheer kan waarde toevoegen ('actief tenzij').
6. Maatschappelijk verantwoord beleggen (MVB) dient een plaats te hebben in het beleggingsbeleid binnen de praktische mogelijkheden welke daarvoor beschikbaar zijn.

Beleggingsbeleid en Jaarplan

Het beleggingsbeleid wordt ieder jaar geëvalueerd en zo nodig bijgesteld. In 2013 hebben wij het beleid op hoofdlijnen ongewijzigd gelaten, maar alleen op onderdelen aanpassingen aangebracht. De voornaamste doelstelling hierbij was om het risicoprofiel van de beleggingen iets te verlagen zonder dat het rendement zou kosten. De belangrijkste wijziging was de uitbreiding van het aandeel van beleggingen in Opkomende Markten zowel in aandelen van 3% van het belegd vermogen naar 4,5% als in obligaties Opkomende Markten van 2,2% naar 4%. Daarvoor hebben we de beleggingen in Staatsobligaties en Aandelen Ontwikkelde Markten verminderd.

Helaas bleek Opkomende Markten in 2013 de slechtst renderende beleggingscategorie te zijn (na een aantal goede jaren), maar wij zijn er van overtuigd dat Opkomende Markten een goede langere termijn beleggingscategorie is en we blijven dan ook daarin beleggen.

In het jaarplan geven we aan hoe het beleggingsbeleid geïmplementeerd wordt. Een belangrijk onderdeel is het beleggen van de premies en de gedurende het jaar vrijkomende middelen. De binnenkomende premies worden mede gebruikt om de aanpassingen in het beleggingsbeleid kosteneffectief door te voeren. Omdat we niet het idee hadden dat de Onroerend Goed markt het dieptepunt bereikt had, zijn in 2013 geen premie of vrijkomende middelen (zoals dividend, aflossingen en rente) besteed aan Onroerend Goed.

Wij hebben de afgelopen jaren ondervonden dat de macro economische omstandigheden (en daarmee ook de financiële positie van het fonds) snel kunnen veranderen en dat we via het formuleren van een dynamisch beleggingsbeleid daar beter op in kunnen spelen. Wij hebben ons tot doel gesteld om in de loop van 2014 een dynamisch beleggingsbeleid te formuleren.

Risicomanagement

Risico's

Wij kunnen het pensioenfonds alleen goed besturen als wij "in control" zijn. Risicomanagement ondersteunt ons hierbij. De gedefinieerde processen en structuren moeten er voor zorgen dat wij voldoende inzicht hebben in de mate waarin de strategische en operationele doelstellingen worden gerealiseerd, risico's worden onderkend en beheerst, de fondsrapportages betrouwbaar zijn en dat het fonds zich houdt aan relevante wet- en regelgeving.

Hoe doen we risicomanagement

We hebben risicomanagement praktisch ingericht, waarbij een bestuurder risicomanagement in zijn portefeuille heeft en er op toeziet dat de processen en procedures gevolgd worden. Alle portefeuillehouders zijn verantwoordelijk voor de definitie en uitvoering van het risicomanagement op hun gebied. Aangezien de meeste activiteiten zijn uitbesteed, komt dit erop neer dat met deze partijen overeengekomen wordt, hoe deze dit uitvoeren en hoe zij rapporteren aan de portefeuillehouder.

Wat hebben we in 2013 gedaan

In 2013 hebben wij op alle gebieden een risico analyse uitgevoerd en bij de onderkende risico's maatregelen gedefinieerd. Daarnaast hebben wij de effectiviteit van het risicomanagement geëvalueerd en naar aanleiding daarvan hebben wij de processen en verantwoordelijkheden preciezer gedefinieerd. Hierna gaan wij in op de grootste risico's.

Verlies van vertrouwen

Dit risico heeft betrekking op reputatie en negatieve publiciteit. Ons pensioenfonds heeft alleen bestaansrecht als de gepensioneerden en de deelnemers het vertrouwen hebben dat het fonds handelt in hun belang en goede rendementen behaalt bij een acceptabel risico. Het vertrouwen heeft te lijden gehad van de verlaging van de pensioenen en de negatieve publiciteit over het Nederlandse pensioenstelsel, maar is desondanks relatief hoog gebleven bij zowel deelnemers als ex-deelnemers en gepensioneerden zo bleek uit het in 2013 gehouden risicobereidheidsonderzoek. Door een tijdige en duidelijke communicatie over de financiële positie willen wij het vertrouwen verder verhogen. Dit is ook de doelstelling van ons communicatieplan waarin de kernbegrippen zijn: deskundig, zelfstandig, persoonlijk en transparant.

Beleggingen en rente

De grootste risico's loopt het pensioenfonds op het gebied van beleggingen en rente. De markten zijn volatiel, met soms grote negatieve uitschieters. Ons beleggingsbeleid richt zich op de balans tussen het genereren van extra rendement op de lange termijn en het minimaliseren van de kans op verliezen op de korte termijn.

Met ING ICS zijn gedetailleerde afspraken gemaakt over de relevante risico-indicatoren en de wijze waarop over deze risico-indicatoren gerapporteerd wordt om tijdig te kunnen ingrijpen als de neerwaartse risico's te groot worden. De hoogte van onze verplichtingen is sterk afhankelijk van de marktrente. Via renteaftdekking beperken wij het risico dat onze dekkingsgraad teveel daalt als de rente daalt (waardoor we niet meer aan onze verplichtingen kunnen voldoen). Bij het beheersen van dit risico hanteren tot nu toe een eenvoudige strategie (50% renteaftdekking). In 2014 gaan we een dynamisch beleggingsbeleid definiëren met als doel de risico's beter te beheersen.

Levensverwachting

Zoals de afgelopen jaren is gebleken heeft de levensverwachting een grote invloed op onze verplichtingen. Als de werkelijke levensverwachting teveel afwijkt van waar wij rekening mee houden ontstaan op termijn grote tekorten of overschotten in het fonds. Beide situaties zijn ongewenst. Daarom verwerken wij iedere twee jaar de nieuwste prognoses van het Actuarieel Genootschap in onze aannames. We kunnen zo vroegtijdig maatregelen nemen en ook de uitkering van de pensioenen op de lange termijn veilig stellen.

Uitbestedingrisico's

Wij besteden vrijwel alle werkzaamheden uit. Indien de partijen waarmee wij zaken doen niet voldoende presteren kan dit grote gevolgen hebben voor ons fonds. Om dit risico te beheersen hebben we normen opgesteld waaraan deze partijen moeten voldoen. Jaarlijks worden de partijen daartegen geëvalueerd. Uit de evaluaties in 2013 kwam naar voren dat de bedrijven waarmee wij zaken doen voldoende presteren. Daar waar relevant zijn verbeterprogramma's afgesproken.

Als extra zekerheid vragen wij ISAE3402 statements en "in control" verklaringen van AZL (pensioenadministratie) en ING (vermogensbeheer) en Mijn Pensioen (uitvoerder van de DC regelingen). Deze zijn in alle gevallen afgegeven.

Toezicht en governance

Wij zijn gehouden aan de geldende wet- en regelgeving. Ons fonds loopt de kans op schade of sancties bij niet naleven. Om compliant te blijven met wet- en regelgeving moeten aanpassingen aan de wet tijdig en volledig worden geïmplementeerd. Ook hierover zijn afspraken gemaakt met de bedrijven waaraan wij de werkzaamheden uitbesteed hebben. De al eerder genoemde ISAE3402 - en "in control" statements worden ook hierbij gebruikt en indien relevant monitoren wij zelf of bedrijven voldoende voortgang maken.

Risicobereidheid deelnemers in het fonds

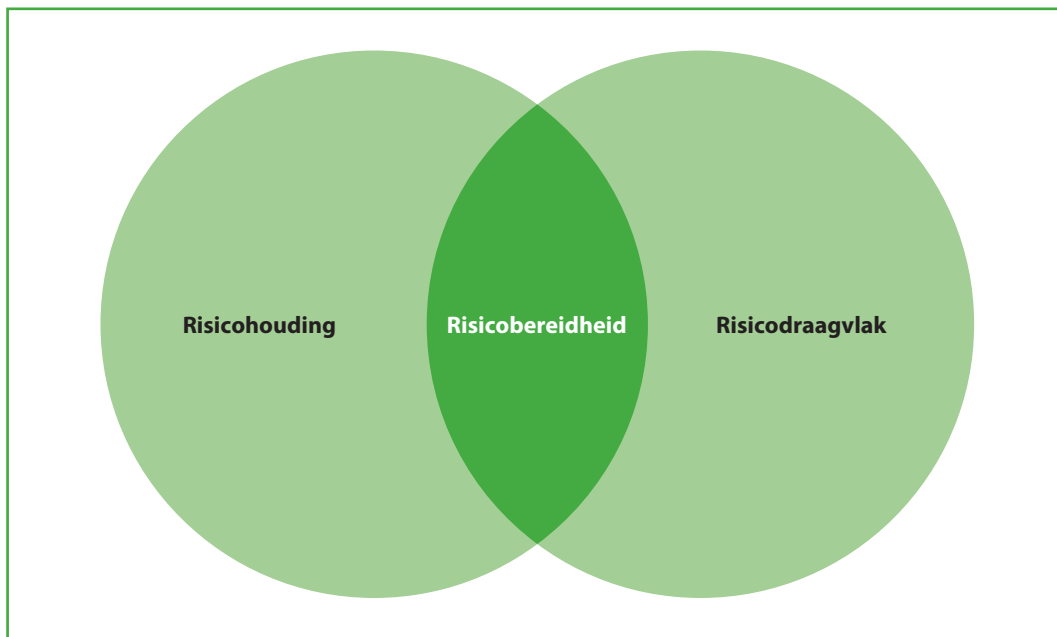
Ons fonds neemt beleggingsrisico's. Naarmate het fonds meer risico neemt, neemt het verwachte rendement van de beleggingen toe en neemt de kans op indexatie toe en blijft de regeling betaalbaar. Maar als er risico's genomen worden kan het resultaat ook wel eens tegenvallen zodat er een (grotere) kans is dat het pensioen(toezegging) verlaagd moeten worden. Helaas hebben wij gezien dat dit ook daadwerkelijk kan gebeuren.

Het fonds belegt in het belang van de deelnemers. Wij willen dan ook rekening houden met de wensen van de deelnemers bij het vaststellen van de hoeveelheid risico die het fonds kan nemen bij beleggen. Wij moeten dan weten hoe de deelnemers hierover denken. Wij hebben daarom in samenwerking met de werkgever onderzoek gedaan naar de risicobereidheid van de deelnemers. Dit onderzoek is uitgevoerd door Towers Watson. Het onderzoek is niet alleen van belang voor het beleggingsbeleid maar ook voor een eventuele nieuwe pensioenregeling.

In het onderzoek zijn ongeveer 5.750 personen aangeschreven, waaronder alle deelnemers en alle gepensioneerden. Van de ex-deelnemers is de 10% geselecteerd, die de meeste pensioenaanspraken bij het fonds hebben opgebouwd. Van de aangeschrevenen heeft 15% gereageerd. Dat is voldoende om conclusies te kunnen trekken die voor de gehele populatie gelden. Ongeveer 50% van de respondenten behoort tot de leeftijdsgroep van 50 jaar en ouder, die daarmee oververtegenwoordigd is.

Risicobereidheid bestaat uit twee facetten:

- Risicohouding: hoe denken deelnemers zelf over risico's?
- Risicodraagvlak: hoeveel risico kan een deelnemer zelf (objectief gezien) lopen?

Het kan dus zo zijn dat deelnemers wel risico kunnen dragen maar dat niet willen lopen (of andersom).

De belangrijkste conclusies uit het onderzoek zijn:

- De deelnemers hebben in grote meerderheid vertrouwen in het pensioenfonds.
- Bij jongeren (tot 35 jaar) is de risicobereidheid hoger dan bij de overige leeftijdsgroepen. Zij hebben de meeste mogelijkheden om tegenvallers op te vangen. Opmerkelijk is overigens dat de risicobereidheid bij gepensioneerden hoger is dan verwacht mocht worden op basis van het ontbreken van mogelijkheden om tegenvallers op te vangen.
- Een groot aantal deelnemers vindt het acceptabel om langer door te werken als het pensioen dreigt tegen te vallen.
- De meeste mensen hebben voorkeur voor het evenredig delen van tekorten en overschotten. Degenen die onderscheid willen maken (een minderheid), zouden de gepensioneerden willen ontzien bij tegenvallers en voorrang willen geven bij meevallers.
- De meerderheid wil dat het fonds het risicoprofiel bepaalt. Deelnemers stellen het daarbij op prijs gehoord te worden. Een grote minderheid geeft er evenwel de voorkeur aan om het risicoprofiel voor het eigen pensioen zelf vast te stellen.
- Het Capgemini pensioen is voor de meeste deelnemers naar verwachting de belangrijkste bron van inkomen na pensionering. Wij moeten daar dus rekening mee houden bij het vaststellen van de risico's die het fonds mag lopen. Voor de meeste pensioengerechtigden is dit niet het geval. Die geven aan ook andere bronnen van inkomsten te hebben.

Tijdens de deelnemersbijeenkomst van 19 november 2013 zijn de belangrijkste conclusies uit het onderzoek door het bestuur aan de aanwezigen gepresenteerd. Het volledige onderzoek is voor deelnemers en pensioengerechtigden beschikbaar via de website van het pensioenfonds.

Organisatie

Code pensioenfondsen

In 2005 heeft de Stichting van de Arbeid principes voor goed pensioenfonds bestuur vastgelegd. Wij passen deze principes voor ons fonds toe. In 2013 is de Code Pensioenfondsen geïntroduceerd als opvolger van de principes. De code bevat normen voor "goed pensioenfondsbestuur" op alle terreinen waarmee het bestuur te maken heeft. De code bevat verder bepalingen over het functioneren van de verschillende bestuurlijke organen binnen een pensioenfonds en gaat ook uitgebreid in op daaraan gekoppelde thema's als benoemingen en zittingstermijnen. Tevens komen onderwerpen als integraal risicomanagement, beloningen, diversiteit en verantwoord beleggen aan bod. De code is wettelijk verankerd en de normen zijn een aanvulling op wet- en regelgeving. De code is op 1 januari 2014 in werking getreden.

Een speciale monitoringcommissie, in hoofdzaak bestaande uit onafhankelijke deskundigen, zal gaan toezien op de naleving van de code en gaat daarover jaarlijks schriftelijk rapporteren aan de Pensioenfederatie, de Stichting van de Arbeid en de staatssecretaris van SZW.

De code is leidend maar laat ruimte voor de eigen verantwoordelijkheid van het bestuur. Naleving is volgens het "pas-toe-of-leg-uit" beginsel.

Wij hebben onderzocht in hoeverre wij voldoen aan de in de code genoemde normen. Waar voldeden we reeds aan de normen en waar weken we af. Waar we afweken hebben we onderzocht of er redenen waren om te blijven afwijken of dat we aan de norm zouden willen voldoen.

In de code staan 83 normen. 13 normen zijn niet van toepassing voor ons fonds. Aan 9 normen voldeden wij niet. Hiervan hadden er 7 betrekking op diversiteit. We hebben besloten dat er geen normen zijn waar we af willen wijken en we hebben voor alle normen, waaraan we niet voldoen acties gedefinieerd.

Dat wil niet zeggen dat wij op korte termijn aan alle normen zullen voldoen. Vooral aan de normen op het gebied van diversiteit is moeilijk te voldoen. Diversiteit houdt in dat de diverse groepen belanghebbenden vertegenwoordigd zijn in de organen van het fonds (het bestuur en het verantwoordingsorgaan). Hierbij denken we niet alleen aan vrouwen en mannen, maar ook jongeren (volgens de definitie van de Code Pensioenfondsen: tot 40 jaar), ouderen (boven de 40 jaar) en gepensioneerden.

Op dit moment zijn "oudere" mannen oververtegenwoordigd. Wij zullen diversiteit bevorderen door bij komende vacatures vooral te zoeken naar jongere kandidaten. Vanaf het jaarverslag 2014 zullen wij jaarlijks rapporteren over de naleving van de code.

Wet versterking bestuur

In augustus 2013 is de wet versterking bestuur pensioen in werking getreden, met uitzondering van het onderdeel bestuursmodellen, dat operationeel wordt per 1 juli 2014. Deze wet heeft de volgende doelen:

- vergroting van de deskundigheid van het bestuur;
- versterking van het intern toezicht;
- stroomlijning van taken en organen, en
- adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers.

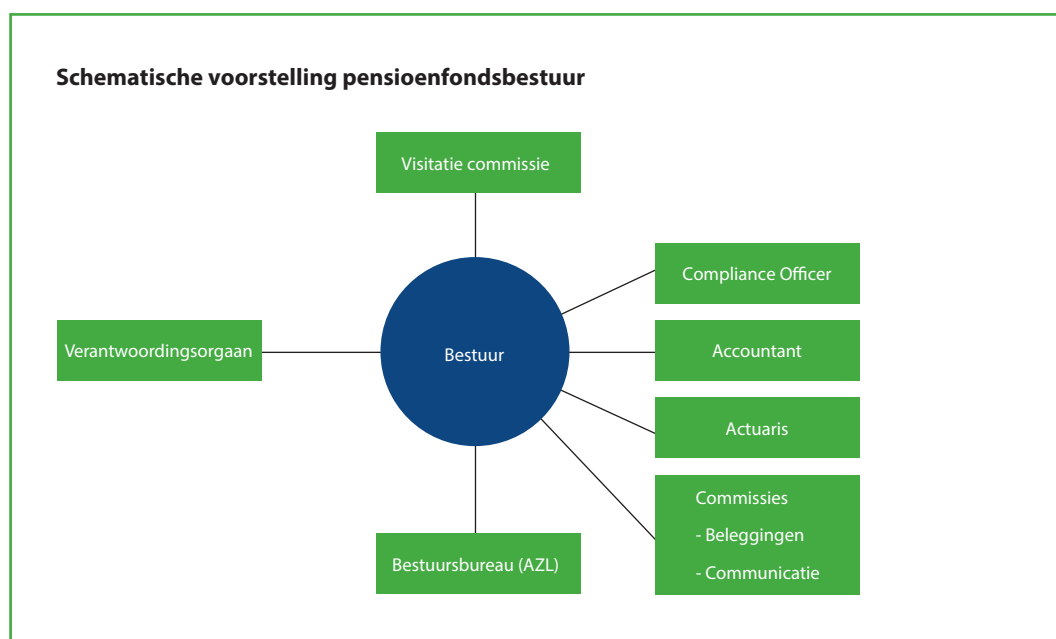
In de wet worden verschillende bestuursmodellen beschreven waarmee de bovenstaande doelstellingen bereikt kunnen worden. Wij hebben de consequenties van de verschillende modellen voor ons fonds onderzocht en na advies van de werkgever en de centrale ondernemingsraad besloten om het huidige paritaire model te handhaven. We breiden het bestuur uit met een zetel voor een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden, zodat de bestuurssamenstelling vanaf 1 juli 2014 als volgt is:

- een vertegenwoordiger namens de werkgever;
- vier vertegenwoordigers namens de deelnemers waarvan twee voorgedragen door de COR en twee gekozen uit de deelnemers via verkiezingen;
- een vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden.

Het verantwoordingsorgaan blijft in zijn huidige vorm bestaan. Het intern toezicht is vorm gegeven middels een Visitatiecommissie. Deze commissie beoordeelt het functioneren van het bestuur. Vanaf 2014 gebeurt dit jaarlijks, in plaats van drie jaarlijks zoals tot nu toe het geval is geweest.

Bestuur en commissies

Het bestuur heeft in 2013 zeven keer vergaderd, waarvan een maal met het verantwoordingsorgaan. Daarnaast heeft het bestuur een aantal informele besprekingen gehouden om actuele thema's nader te verkennen.

Het bestuur heeft voor een zo goed mogelijke uitvoering van haar werkzaamheden op de diverse aandachtsgebieden een portefeuillehouder benoemd. Deze is belast met voorbereiden van de besluitvorming op zijn aandachtsgebied.

Daarnaast zijn er twee commissies, de communicatiecommissie en de beleggingscommissie. Deze twee commissies zijn aangevuld met externe adviseurs.

De portefeuillehouders dan wel commissies toetsen of adviezen en beleidsvoorstellen aan het bestuur volledig, juist en relevant zijn. Daarnaast doen zij voor hun aandachtsgebied het bestuur suggesties voor mogelijke beleidsontwikkelingen en hebben ze bovendien een rol in het risicomanagement. Ook zien de portefeuillehouders toe op de uitvoering van de besluiten.

Benoemingen en Verkiezingen

In 2013 zijn de heren Dopperen en Starmans afgetreden. Mevrouw Weber en de heer Holsappel zijn toegetreden tot het bestuur. De heer Holsappel is door de centrale ondernemingsraad voorgedragen en mevrouw Weber door de werkgever. Toezichthouder De Nederlandsche Bank toetst voorafgaand aan de benoeming van de kandidaat-bestuurder de geschiktheid en betrouwbaarheid van die persoon.

Daarnaast zijn in augustus verkiezingen gehouden voor de per 1 januari 2014 vrijkomende bestuurszetel namens de deelnemers. De deelnemers hebben heer Neuhaus gekozen; het bestuur heeft hem (na goedkeuring door DNB) benoemd als bestuurder. Verder zijn er verkiezingen gehouden voor de zetel namens de deelnemers in het verantwoordingsorgaan. De heer van Ruijven is herbenoemd.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie bereidt de besluitvorming voor ten aanzien van de communicatie van het fonds aan de (ex-) deelnemers, pensioengerechtigden en uitingen naar de omgeving. Begin 2013 heeft de commissie vooral aandacht besteed aan het communicatieplan en de communicatie betreffende het besluit tot verlaging van de pensioenen en de pensioenaanspraken. De commissie is in 2013 vier keer bij elkaar gekomen.

Beleggingscommissie

De beleggingscommissie bereidt de besluitvorming voor ten aanzien van het (strategisch) beleggingsbeleid van het fonds en het bijbehorende mandaat aan ING IM ICS, de door het fonds aangestelde fiduciair vermogensbeheerder. Daarnaast houdt zij toezicht op de uitvoering van het mandaat en rapporteert hierover aan het bestuur. Belangrijke agendapunten in 2013 waren het beleggingsplan 2013, het herformuleren van de beleggingsovertuigingen en het vormgeven aan een dynamisch beleggingsbeleid. De commissie heeft in 2013 vier keer in aanwezigheid van de externe adviseurs vergaderd. Daarnaast heeft de commissie een aantal informatieve sessies gehouden voor de eigen beeldvorming.

Intern toezicht

In het kader van goed pensioenfondsbestuur dient het bestuur zorg te dragen voor adequaat intern toezicht. Het bestuur heeft besloten het interne toezicht in te vullen door middel van een visitatiecommissie die het functioneren van het fonds evalueert en toetst. Het gaat om een beoordeling van de beleids-, bestuursprocessen en de controleomgeving van het fonds. Tevens behelst het een beoordeling van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd alsmede een beoordeling van de wijze waarop door het bestuur wordt omgegaan met de risico's op de langere termijn. De visitatiecommissie bestaat uit drie externe, van het fonds onafhankelijke, deskundigen. De werkwijze van de commissie is vastgelegd in een reglement visitatiecommissie. In 2013 heeft geen visitatie plaatsgevonden.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit een vertegenwoordiger van de werkgever, een vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden en een vertegenwoordiger van de deelnemers. De leden van het verantwoordingsorgaan zijn benoemd voor de duur van drie jaar. Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan als vertegenwoordiger van de bij het fonds betrokken deelnemers, pensioengerechtigden en de werkgever. In dit jaarverslag wordt separaat verslag gedaan van de bevindingen van het verantwoordingsorgaan ten aanzien van het door het bestuur in 2013 gevoerde beleid. Tevens is in dit verslag de reactie van het bestuur bij de bevindingen van het verantwoordingsorgaan opgenomen.

Deelnemersraad

Het bestuur beoordeelt jaarlijks of er een deelnemersraad moet worden ingesteld. Het fonds is op basis van de Pensioenwet niet verplicht om een deelnemersraad in te stellen omdat ongeveer 4% van het totaal aantal deelnemers, inactieve deelnemers en gepensioneerden uit gepensioneerden bestaat. Ook in 2013 heeft het bestuur geen deelnemersraad ingesteld. Conform de wet versterking bestuur pensioenfondsen is een deelnemersraad geen verplichting meer. Het verantwoordingsorgaan neemt de taken en bevoegdheden over.

Compliance officer

Het bestuur heeft een compliance officer benoemd. De compliance officer bewaakt dat het fonds voldoet aan de voor het fonds van toepassing zijnde actuele wet- en regelgeving op het gebied van compliance. In het verslagjaar zijn door de compliance officer geen bijzonderheden gemeld.

In 2013 hebben alle bestuurders bevestigd dat zij de gedragscode hebben nageleefd.

Bestuursbureau

Het bestuur wordt ondersteund door een bestuursbureau. Het bestuursbureau ondersteunt het bestuur primair bij de uitvoering van haar bestuurstaken en secundair bij het invullen van de bestuurlijke regiefunctie. Het wordt bemand door AZL.

Deskundigheid bestuur en evaluatie

Aan de deskundigheid, competenties en professioneel gedrag van de bestuurders worden steeds hogere eisen gesteld. Wij hebben in 2012 een deskundigheidsplan opgesteld. Hierin zijn de doelstellingen, het profiel van de bestuurders en het opleidingsplan opgenomen. In 2013 hebben wij het opleidingsplan geactualiseerd door ook opleidingen voor kandidaat-bestuurders in het plan op te nemen. Ook hebben wij een portefeuillehouder benoemd. Deze bevordert actief de deskundigheid en de competenties van de bestuursleden en het bestuur als geheel. Wij houden onze deskundigheid op peil of verhogen deze verder door zelfstudie, het bijwonen van seminars, het volgen van fondsspecifieke opleidingen en reguliere opleidingen. Wij hebben collectieve opleidingen gevolgd op het gebied van balansbeheer. In 2013 hebben wij de deskundigheid van het bestuur als geheel extern laten toetsen, met als resultaat dat wij op alle gebieden voldoen aan de door DNB gestelde eisen.

Jaarlijks evalueren wij ons eigen functioneren. Naar aanleiding van de zelfevaluatie in 2012 hebben wij besloten om vaker informeel bijeen te komen. Dit heeft positief uitgewerkt op het besluitvormingsproces en wordt gecontinueerd. Verder hebben wij portefeuillehouders (met een back-up) benoemd voor alle beleidsterreinen, behalve de twee waarvoor we een commissie benoemd hebben (vermogensbeheer en communicatie). De evaluatie van 2013 heeft bevestigd dat het functioneren van het bestuur is verbeterd en de te nemen acties bouwen hierop voort.

Klachten en geschillen

Het pensioenfonds heeft een klachten- en geschillenregeling om een correcte afhandeling van klachten en een evenwichtige behandeling van geschillen te waarborgen. In 2013 is twee keer gebruik gemaakt van de klachten regeling. Beide klachten werden ongegrond verklaard. Daarnaast heeft een geschil uit 2012 voor de rechter gediend. De rechter heeft het fonds in het gelijk gesteld.

Uitbesteding

Wij hebben de administratie uitbesteed aan AZL en het vermogensbeheer aan ING IM ICS.

Het contract met AZL is in 2013 vernieuwd. Dit heeft in principe een duur van vijf jaar maar kan indien nodig na een jaar ontbonden worden. Het contract met ING IM ICS is per direct opzegbaar.

AZL draagt zorg voor de volgende zaken:

- de pensioen- en deelnemersadministratie van de basisregeling (module I). De deelnemersadministratie van de excedent- en vrijwillige regeling (module II en III) wordt in opdracht van AZL uitgevoerd via “Mijn pensioen” van ING;
- de financiële administratie;
- de jaarverslaglegging;
- de bestuursondersteuning en -advisering.

Herverzekering

Eind 2013 liep het contract met Swiss Re betreffende de verzekering van het overlijdensrisico en het risico van premievrijstelling af. Wij hebben een nieuw driejarig contract afgesloten met Elips Life AG, een 100% dochter van Swiss Re.

Waarmerking en advisering

Actuariaal

Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen adviserende en waarmerkende (certificerende) werkzaamheden. We hebben de adviserende werkzaamheden in het verslagjaar opgedragen aan Towers Watson te Apeldoorn en de waarmerkende werkzaamheden aan Towers Watson te Nieuwegein. Het werken met één partij is voor het pensioenfonds kostenbesparend, waarbij wettelijke functieafbakening niet in het geding komt. Towers Watson beschikt over een door DNB goedgekeurde gedragscode met betrekking tot deze functiescheiding.

Controle

De controle van de jaarrekening is opgedragen aan KPMG Accountants N.V. te Utrecht.

Communicatie

Communicatiebeleid

Wij hebben het in 2011 opgestelde communicatiebeleidsplan in 2013 onverkort uitgevoerd. Met het beleidsplan willen wij de volgende doelstellingen realiseren:

- **Tweeweg communicatie;**
 Wij willen niet alleen informeren, maar ook graag weten van de deelnemers en pensioengerechtigden hoe zij denken over pensioen, risico's en het fonds.
- **Transparant;**
 Wij willen open en duidelijk zijn. Bijvoorbeeld door de deelnemers te informeren over de risico's en onzekerheden van de pensioenregeling.
- **Persoonlijk;**
 Wij willen dat het pensioenfonds vertrouwd is. Dit doet het pensioenfonds door goed benaderbaar te zijn voor de doelgroepen en ervoor te zorgen dat ze weten waar ze terecht kunnen voor meer informatie. Het betekent bijvoorbeeld ook dat het pensioenfonds informatie toespitst op de doelgroep en de informatie op maat aanbiedt. Want des te persoonlijker de informatie, des te meer kans op succes.
- **Deskundig;**
 Wij willen gezien worden als een deskundig en betrouwbaar pensioenfonds waar het pensioen in goede handen is. Dit doet het fonds door de uitvoering van de pensioenregeling en de communicatie goed te regelen. Het is daarbij belangrijk om de deskundigheid van het pensioenfonds zichtbaar te maken voor alle belanghebbenden.

In 2013 hebben we daarbij de volgende middelen ingezet:

Digitale nieuwsbrief

In de digitale nieuwsbrief, die drie maal verschenen is in 2013, is uitgebreid aandacht besteed aan de verlaging en de financiële positie van het fonds. Daarnaast zijn het risicobereidheidsonderzoek, de verkiezingen en de mogelijke veranderingen in de pensioenregeling aan bod gekomen.

Uniform pensioenoverzicht

Halverwege 2013 hebben de gepensioneerden en de deelnemers het Uniform pensioenoverzicht ontvangen. Hierin staan de aangepaste pensioenaanspraken. Voor deelnemers is het uniform pensioenoverzicht beschikbaar via de pensioenplanner.

Deelnemersbijeenkomst

Op 19 november hebben wij de jaarlijkse deelnemersbijeenkomst gehouden. Ongeveer tachtig deelnemers woonden de bijeenkomst bij. Wij hebben uitgebreid stilgestaan bij de financiële positie van het fonds en het risicobereidheidsonderzoek. Daarnaast is aandacht besteed aan het jaarverslag van 2012 en de actuele pensioenontwikkelingen, zoals de wet versterking bestuur. De vragen van de aanwezigen met de antwoorden hierop staan op de website.

Website

De website www.pensioenfondscg.nl telde in 2013 3.415 bezoeken. Dit lijkt een halvering ten opzichte van 2012. Toen telde de website 6.931 bezoeken. Of het aantal bezoeken daadwerkelijk is teruggelopen is niet zeker omdat sinds 2013 alleen bezoeken geteld worden waarbij de bezoeker het gebruik van cookies uitdrukkelijk heeft geaccepteerd. De website speelt een centrale rol in onze communicatie. In 2013 plaatsten wij twintig nieuwsberichten op de website. Om hierop de aandacht te vestigen hebben wij links gelegd hiernaartoe vanuit de digitale nieuwsbrieven. Ook alle belangrijke documenten zoals het pensioenreglement en de jaarlijkse supplementen zijn op de site te vinden.

Speciale activiteiten

– Pensioenverlaging

Alle belanghebbenden in het fonds hebben wij per brief uitgebreid geïnformeerd over de verlaging van de pensioenaanspraken en de pensioenuitkeringen. Per groep is een op de doelgroep afgestemde brief gemaakt om de precies en duidelijk de juiste informatie te kunnen geven.

Vragen van deelnemers over de verlaging zijn uitgebreid beantwoord en zijn ook op de website gezet.

Daarnaast hebben wij op 13 maart 2013 een bijeenkomst georganiseerd over de verlaging teneinde vragen over het verlagen van de pensioenen persoonlijk te kunnen beantwoorden.

– Risicobereidheidsonderzoek

In september hebben wij samen met de werkgever een risicobereidheidsonderzoek gehouden, omdat wij willen weten hoe de deelnemers en de gepensioneerden denken over pensioenen en het nemen van risico's.

Vermogensbeheer

Algemeen

Hoewel de invoering van de Ultimate Forward Rate (UFR) - methodiek in september 2012 de waarde van de pensioenverplichtingen minder gevoelig heeft gemaakt voor renteschommelingen, blijven de renteschommeling op de financiële markten een zeer belangrijke, bepalende factor voor de dekkingsgraad van ons pensioenfonds.

Marktontwikkelingen in 2013

Mede ingegeven door goede bedrijfsresultaten en een aanhoudend soepel monetair beleid van de centrale banken is in 2013 in de ontwikkelde landen een, zichzelf versterkend, economisch herstel op gang gekomen.

Een aantal belangrijke eurolanden heeft in 2013 de recessie achter zich kunnen laten en de Japanse economie wist zich eindelijk, gesteund door een stevig binnenlands stimuleringspakket (Abenomics), in 2013 aan een langjarige periode van lage economische groei en deflatie te ontworstelen. Ook de Verenigde Staten overtuigden in 2013; het Bruto Nationaal Product steeg in het afgelopen jaar met ruim 3%.

Wereldwijd stegen de aandelen in de ontwikkelde markten in 2013 zo'n 22% (uitgedrukt in euro's) en in de vastrentende sector behoorden obligaties uit de perifere landen van de eurozone en hoogrentende bedrijfsleningen tot de best presterende categorieën.

Toch was het niet alleen "hosanna" het afgelopen jaar. Het sentiment op de internationale geld- en kapitaalmarkten is in 2013 een aantal keren flink op de proef gesteld. Een dreigende crisis in de bankensector in Cyprus (welke een directe aanleiding vormde om versneld te komen tot een Europese bankenunie), zware politieke onrusten in het Midden-Oosten, gekibbel tussen Republikeinen en Democraten over het schuldenplafond in de VS, de in november 2013 aangekondigde hervormingen in China (het zogenoemde 'Derde Plenum') en last but not least de in mei 2013 aangekondigde afbouw van monetaire stimulering ("tapering") in de Verenigde Staten, vormden serieuze bedreigingen voor het toch nog enigszins broze herstel van de wereldeconomie.

Op 2 mei bereikten de tienjaarsrentes in de VS (1,6%) en Duitsland (1,2%) hun laagste punt in 2013. Op 22 mei kondigde de Federal Reserve Bank aan dat het obligatieaankoopprogramma geleidelijk aan afgebouwd zou gaan worden. Dit leidde tot heftige reacties op de obligatiemarkten waardoor de tienjaarsrentes in september stegen naar respectievelijk 3% in de VS en 2% in Duitsland.

De aangekondigde "tapering" legde niet alleen een bom onder het economisch herstel in de ontwikkelde markten maar had ook tot gevolg dat er grootschalige kapitaalonttrekkingen uit de opkomende landen ("emerging markets") plaatsvonden. Dit gegeven, in combinatie met lokale structuurproblemen (zoals een verzwakking van de financiële sector in China en een afnemende concurrentiekracht van de exporterende bedrijven) leidde aldaar in 2013 tot achterblijvende economische groei. In het kielzog daarvan corrigeerden de vastgoed-, obligatie- en aandelenmarkten (-6,5%) in de opkomende landen fors.

Strategische beleggingsportefeuille 2013

Zolang ons pensioenfonds in herstel is mag het risicoprofiel van de strategische beleggingsportefeuille (mix) niet hoger worden dan het risicoprofiel van de strategische mix van eind 2008, toen het fonds startte met herstellen. Het vereist eigen vermogen van de strategische mix uit 2008 zou in 2013 ongeveer 15% zijn geweest. Het vereist eigen vermogen van de in 2013 gehanteerde strategische mix was ongeveer 14,5%, dus iets lager. Daarnaast is er de feitelijke beleggingsmix. Deze wijkt af van de strategische mix doordat de koersen van de diverse beleggingscategorieën op financiële markten zich verschillend ontwikkelen. Ook het risicoprofiel van de feitelijke mix mag niet langdurig boven het risicoprofiel van de strategische mix uit 2008 komen. Dit was in 2013 niet het geval.

In 2013 was de strategische beleggingsmix als volgt:

Beleggingcategorie	2013	2014
Vastrentend	72,0%	72,0%
Liquide Middelen	0,0%	0,0%
Staatsobligaties	49,0%	39,0%
Inflatie gerelateerde obligaties	4,0%	4,0%
Europese bedrijfsobligaties	13,0%	20,0%
Obligaties Opkomende Landen	4,0%	4,0%
Senior Leningen	0,0%	3,0%
High yield obligaties	2,0%	2,0%
Aandelen	21,5%	21,5%
Aandelen Europa	3,6%	4,0%
Aandelen Verenigde Staten	7,5%	7,0%
Aandelen Verre Oosten	1,9%	2,0%
Aandelen Opkomende Landen	4,5%	4,5%
Hoog dividend aandelen	4,0%	4,0%
Alternatieve Beleggingen	6,5%	6,5%
Vastgoed	4,0%	4,0%
Grondstoffen	2,5%	2,5%

Strategisch wordt de helft van het renterisico in de pensioenverplichtingen afgedekt. Verder wordt een groot aantal specifieke beleggingsrisico's beheerst, zoals kredietrisico, liquiditeitsrisico, tegenpartijrisico en valuta risico. In de paragraaf Risicobeheer staat een nadere toelichting op de beheersing van deze risico's. Risicobeheersing is een integraal onderdeel van het beleggingsbeleid. Hierbij is de doelstelling om het rendement te optimaliseren bij een risico dat een specifieke norm niet overschrijdt.

Wijzigingen in 2014

In 2014 hebben we het aandeel staatsobligaties verlaagd ten gunste van Europese bedrijfsobligaties. Verder hebben we de categorie Senior Leningen toegevoegd. Dit zijn door banken uitgegeven leningen aan bedrijven, die doorverkocht worden aan institutionele beleggers. De aanduiding senior geeft aan dat deze leningen bij een faillissement als een van de eerste in aanmerking komen om uit de failliete inboedel terugbetaald te worden, eerder dan obligaties en achtergestelde leningen.

Er zijn geïdentificeerde zekerheden als onderpand gegeven. Het doel van deze wijziging is het risicoprofiel van de beleggingsmix te verlagen.

Feitelijke beleggingsportefeuille en rendement

De beleggingsportefeuille heeft in 2013 een rendement behaald van 0,7% na kosten en afdekken van het renterisico en het valutarisico. Door het beleggingsbeleid en de behaalde rendementen week de feitelijke beleggingsmix eind 2013 af van de strategische mix. In de navolgende tabel wordt per beleggingscategorie het feitelijk aandeel in de beleggingsmix eind 2013 vergeleken met de strategische mix. Verder wordt het behaalde rendement vergeleken met het benchmark rendement. Alle rendementscijfers zijn na kosten.

Rendementen	Markt Waarde (x € 1 miljoen)	Feitelijk	Norm	Portefeuille rendement	Benchmark rendement
Staatobligaties + Renteaftrekking	192,3	44,6%	49,0%	-7,9%	-8,0%
Vastrentende waarden (exclusief staatobligaties)	96,5	22,4%	23,0%	-0,7%	-0,4%
Aandelen	113,9	26,4%	21,5%	18,6%	15,0%
Alternatieve beleggingen	23,5	5,4%	6,5%	-5,5%	-2,2%
Liquide middelen	5,0	1,2%	0,0%	-	-
Totaal voor afdekking valutarisico	431,3			-0,4%	-1,8%
Valutarisico	0,1			1,1%	1,0%
Totaal	431,4			0,7%	-0,6%

Aandelen

De aandelenportefeuille behaalde een rendement van 18,6% en presteerde hiermee 3,6% beter dan de benchmark. Aandelen Verenigde Staten, die in 2012 ook al goed presteerden leverden het hoogste rendement met 33%. Ook aandelen Japan (onderdeel van de regio Verre Oosten) leverden (in yen) ruim 30% rendement, 8% beter dan de benchmark. Aandelen Opkomende Landen presteerden in 2013 slecht met een rendement van bijna -8%, 1% slechter dan de benchmark. In 2013 is een vermogensbeheerder in de categorie Opkomende Landen vervangen wegens achterblijvende prestaties.

Rendement Aandelen

	Portefeuille	Benchmark
Aandelen Europa	23,7%	19,8%
Aandelen Verenigde Staten	33,0%	26,1%
Aandelen Verre Oosten	19,0%	13,8%
Aandelen Opkomende Landen	-7,8%	-6,8%
Hoog dividend aandelen	16,4%	16,7%

Vastrentende waarden

De categorie Vastrentende Waarden exclusief staatsobligaties leverde een licht negatief rendement. De belangrijkste reden hiervoor vormde het slechte rendement van de Obligaties Opkomende Landen. Nog afgezien van het feit dat onze vermogensbeheerder minder dan de benchmark presteerde was dit de slechtst renderende subcategorie.

Begin 2013 is vanuit het oogpunt van diversificatie besloten om het aandeel Obligaties Opkomende Landen in de beleggingsmix te verhogen van ruim 2% naar 4%. Doordat beleggers zich terugtrokken uit deze markt heeft dit in 2013 veel slechter uitgepakt dan voorzien. Wij zien dit overigens als een aantrekkelijke beleggingscategorie voor de lange termijn.

High Yield en Bedrijfsobligaties leverden naar verhouding goede rendementen in een markt waarin de rente op staatsobligaties licht gestegen is.

Vastrentende waarden

	Portefeuille	Benchmark
Inflatie gerelateerde obligaties	-0,2%	-0,1%
Europese bedrijfsobligaties	3,1%	2,4%
Obligaties Opkomende Landen	-16,0%	-12,9%
High yield obligaties	7,2%	6,8%

Rente afdekking

Ons fonds heeft veel zeer lang lopende verplichtingen om pensioenen uit te betalen. Om deze te kunnen betalen moet het fonds minimaal de rekenrente aan rendement maken. Er bestaat echter een risico dat dit rendement niet gemaakt wordt. Dit heet het renterisico. Teneinde dit risico te verkleinen dekt het fonds 50% van de verplichtingen af via derivaten in combinatie met staatsobligaties. Doel is dat het corresponderende deel van de beleggingsportefeuille de waarde van de verplichtingen precies volgt. Het rendement op dit gedeelte van het vermogen is niet belangrijk zolang het de schommelingen van de verplichtingen maar precies volgt. We noemen dit deel van de beleggingsportefeuille ook wel matchingportefeuille. Omdat de rekenrente waarmee wij de grootte van de verplichtingen moeten rekenen afgeleid is van de marktrente op staatsobligaties hebben wij ervoor gekozen om staatsobligaties deel te laten zijn van de matchingportefeuille.

Omdat we de verplichtingen zo goed mogelijk willen volgen, wordt de benchmark gevormd door onze eigen verplichtingen. Als de verplichtingen 1% stijgen of dalen moet ook de matchingportefeuille 1% stijgen of dalen. Uit de navolgende figuur blijkt dat deze doelstelling in 2013 gerealiseerd is.

Matchingportefeuille

	Portefeuille
Staatsobligaties	-1,9%
Rentederivaten	-6,0%

De benchmark van de staatsobligaties en rentederivaten samen bedraagt -8,0%.

De derivaten bestaan uit renteswaps.

Het afdekken van het renterisico heeft ook nadelen. We dekken namelijk nominale toezeggingen af. Dit betekent dat in tijden van hoge inflatie de reële waarde van de pensioentoezegging snel minder wordt. Dat is een belangrijke reden om het risico niet voor 100% af te dekken. Verder beschermt de renteaftdekking niet tegen een toenemende levensverwachting. Op het moment dat verplichting wordt afgedekt gebeurt dat tegen de op dat moment geldende levensverwachting. Een reden te meer om het renterisico niet volledig af te dekken.

Alternatieve beleggingen

Tot deze categorie behoren voor ons fonds de beleggingen in Vastgoed en Grondstoffen. Beiden leverden een negatief rendement.

Alternatieve beleggingen

	Portefeuille	Benchmark
Vastgoed	-2,7%	3,7%
Grondstoffen	-10,5%	-9,8%

Bij Vastgoed zitten wij in niet beursgenoteerde fondsen. De reden om hierin te beleggen is dat waardeontwikkeling van beursgenoteerde vastgoedfondsen meeloopt met die van aandelen, terwijl niet beursgenoteerd vastgoed varieert met de werkelijke waarde van het onderliggend vastgoed. De afgelopen jaren en ook in 2013 heeft dit tot gevolg gehad dat deze fondsen minder rendement gemaakt hebben dan hun beursgenoteerde evenknieën. Het negatieve rendement wordt veroorzaakt door de belegging in Eurosis, met een rendement van -4,9%. Wij trekken ons komende jaren terug uit dit fonds. Direct liquideren leidt tot forse verliezen omdat het fonds niet beursgenoteerd is. Bovendien is een groot deel van de verliezen reeds genomen en wordt de komende jaren een bescheiden herstel verwacht.

Wij hebben zowel in 2012 als in 2013 geen nieuwe gelden belegd in vastgoed. Het aandeel vastgoed in de totale portefeuille is daardoor teruggevallen naar 3,2%, onder het strategische percentage van 4%. Omdat wij van mening blijven dat vastgoed toegevoegde waarde heeft in de portefeuille onderzoeken we in 2014 of er aantrekkelijke mogelijkheden zijn om in vastgoed te investeren.

Voor wat betreft grondstoffen beleggen wij in een fonds dat een brede spreiding heeft en belegt in metalen (goud, zilver), fossiele brandstoffen (olie, gas) en agrarische producten. In 2013 hebben grondstoffen in het algemeen slecht gepresteerd. Wij zijn van plan in grondstoffen te blijven beleggen, maar zullen het aandeel niet uitbreiden. Het fonds waarin wij participeren heeft het in 2013 slechter dan de benchmark gedaan, echter de afgelopen drie jaar (2011-2013) heeft het fonds de benchmark gemiddeld met 0,4% verslagen en wij zien vooralsnog geen reden om van fonds te wisselen.

Valuta afdekking

Het fonds heeft als strategie valutarisico's die wij lopen omdat we buiten de eurozone beleggen af te dekken. Het voornaamste doel is om volatiliteit als gevolg van korte termijn valutashommelingen te vermijden. De afdekking is niet volledig omdat we voor beleggingen in Opkomende Landen een uitzondering maken. Bovendien dekken we de risico's alleen af voor de voor ons fonds belangrijkste vreemde valuta namelijk de Amerikaanse dollar, het Britse pond, de Japanse yen en de Australische dollar.

In 2013 zijn de meeste valuta ten opzichte van de Euro in waarde gedaald, met als gevolg dat de valuta afdekking ruim 1% aan het fondsrendement heeft bijgedragen.

Maatschappelijk Verantwoord Beleggen

Wij zijn ons bewust van onze maatschappelijke verantwoordelijkheid als institutionele belegger en willen daarnaar handelen. Dit betekent dat wij in ons beleggingsbeleid rekening houden met maatschappelijk geaccepteerde normen en waarden. We hebben met onze fiduciair manager besproken hoe deze invulling geeft aan verantwoord beleggen en besloten zijn uitgangspunten te volgen.

De uitgangspunten zijn:

- Respect voor de kernrechten van de mens;
- Het zich niet schuldig maken aan ernstigste vormen van kinderarbeid;
- Het zich onthouden van betrokkenheid bij dwangarbeid;
- Het zich onthouden van zware vormen van milieuvervuiling;
- Geen betrokkenheid bij de productie van controversiële wapens die geen onderscheid maken tussen militaire of burgerdoelen.

Op basis hiervan is een uitsluitingslijst opgesteld van bedrijven waarin niet geïnvesteerd wordt. Deze lijst geldt voor de aandelenfondsen ING Multimanager Europe Equity Fund en ING Multimanager North America Equity Fund, waarin wij participeren en voor onze discretionaire beleggingen. Eind 2013 stonden voor wat betreft Europa 26 ondernemingen op de uitsluitingslijst, in de Noord Amerika betrof het 22 ondernemingen en in het Verre- en Midden Oosten, alsmede overige landen, 38 ondernemingen.

Bij de overige fondsen waarin wij beleggen onderzoeken wij het uitsluitingsbeleid. Het kan een reden zijn om niet (meer) in dat fonds te beleggen. Op 1 januari 2013 is het wettelijk verbod op investeren in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van clustermunitie

van kracht geworden. Deze wetgeving vraagt van investeerders om investeringen te vermijden in bedrijven die te maken hebben met de productie van clustermunitie. Het verbod geldt met name voor discretionair beheerde mandaten. Een uitzondering wordt concreet gemaakt voor beleggingsfondsen en indexbeleggingen die voor minder dan 5% in de bewuste bedrijven beleggen. De wetgeving schrijft, vooralsnog, niet voor welke bedrijven onder het verbod vallen. In samenspraak met de AFM, brancheorganisaties en marktpartijen, is er een "indicatieve" lijst samengesteld van bedrijven die betrokken zijn bij de productie, distributie en verkoop van clustermunitie. Van de op deze lijst vermelde 12 bedrijven zijn er momenteel 3 niet expliciet opgenomen in onze uitsluitingslijst. Wij hebben onderzocht of de beleggingsfondsen waarin wij beleggen in een van deze 12 bedrijven belegt. Dit is voor een beleggingsfonds waarin wij participeren het geval, echter voor een klein percentage, minder dan 5%. We onderzoeken momenteel de mogelijkheden om over te stappen op een variant van hetzelfde fonds dat niet belegt in het betreffende bedrijf.

Stembeleid

Met de invoering in 2004 van de Nederlandse Corporate Governance Code is de aandacht voor corporate governance in Nederland sterk toegenomen. Ondernemingen zijn in toenemende mate aandacht gaan besteden aan het onderwerp goed ondernemingsbestuur. Van institutionele beleggers wordt sedertdien in toenemende mate verwacht dat zij zich opstellen als een betrokken aandeelhouder.

Ook wij onderkennen het belang van goed bestuur bij de ondernemingen waarin wordt belegd. Wij zijn de mening toegedaan dat bedrijven met aandacht voor goed ondernemingsbestuur, die bij de bedrijfsvoering de belangen van aandeelhouders en andere relevante stakeholders in ogenschouw nemen, uiteindelijk betere prestaties zullen leveren. Door actief gebruik te maken van het aan de aandelen verbonden stemrecht, kunnen aandeelhouders een positieve invloed uitoefenen op de corporate governance van de betreffende ondernemingen en kunnen zij zich bijvoorbeeld uitspreken over de benoeming van nieuwe bestuurders en commissarissen, het beloningsbeleid van de ondernemingen en over wijzigingen van de statuten.

Aangezien het pensioenfonds geen eigen aandelenportefeuille bezit, maar belegt via beleggingsfondsen, is het fonds juridisch gezien geen eigenaar van de door deze beleggingsfondsen gehouden aandelen. Daarom kan het pensioenfonds geen rechtstreeks stemrecht uitoefenen. Tijdens aandeelhoudersvergaderingen van de ondernemingen waarin het ING Multimanager Europe Equity Fund en het ING Multimanager North America Equity Fund belegt, wordt met ingang van september 2013 het stemrecht uitgeoefend door de beheerder van het fonds. De beheerder baseert zich daarbij op algemeen geaccepteerde corporate governance 'best practices' en zal zoveel mogelijk rekening houden met de lokale wet- en regelgeving van de landen waar de ondernemingen zijn gevestigd. De beheerder beoogt in de toekomst op kwartaalbasis aan het pensioenfonds te gaan rapporteren over het gevoerde stembeleid.

Tijdens aandeelhoudersvergaderingen van de vastgoedfondsen waarin het pensioenfonds belegt, laat het pensioenfonds zich vertegenwoordigen door de fiduciair beheerder. In bijzondere gevallen zal de fiduciair beheerder vooraf contact opnemen met het fondsbestuur om het stemgedrag af te stemmen.

Samenvatting actuariel rapport

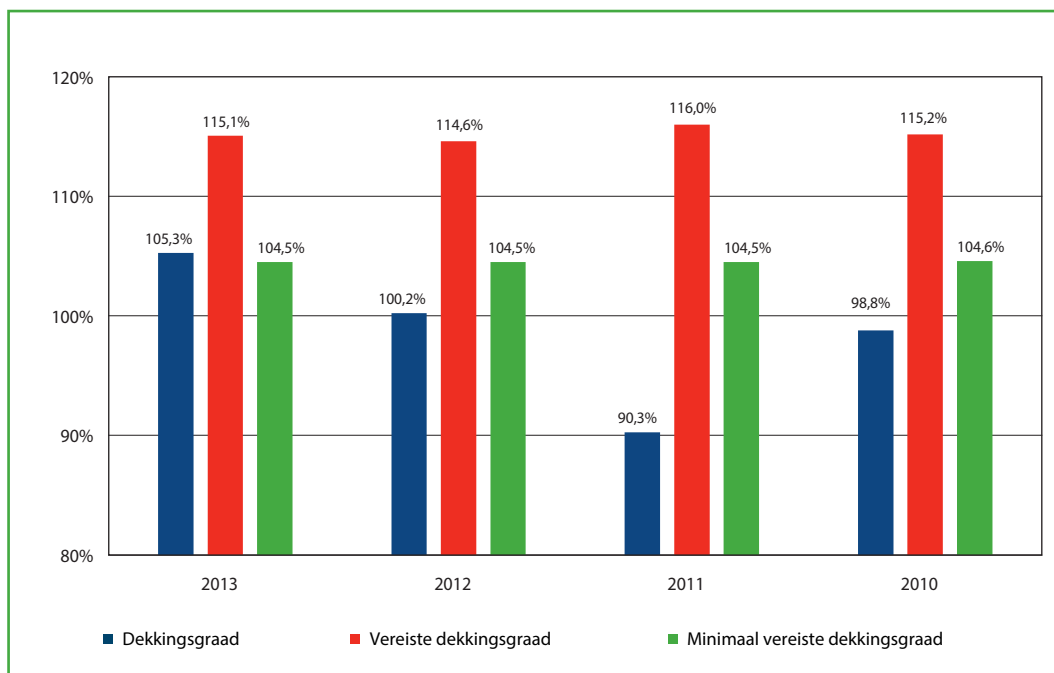
Deze samenvatting toont, naast de ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de belangrijkste financiële cijfers van het fonds. Ter vergelijking van de cijfers van het huidige boekjaar zijn referentiecijfers opgenomen.

Financiële positie

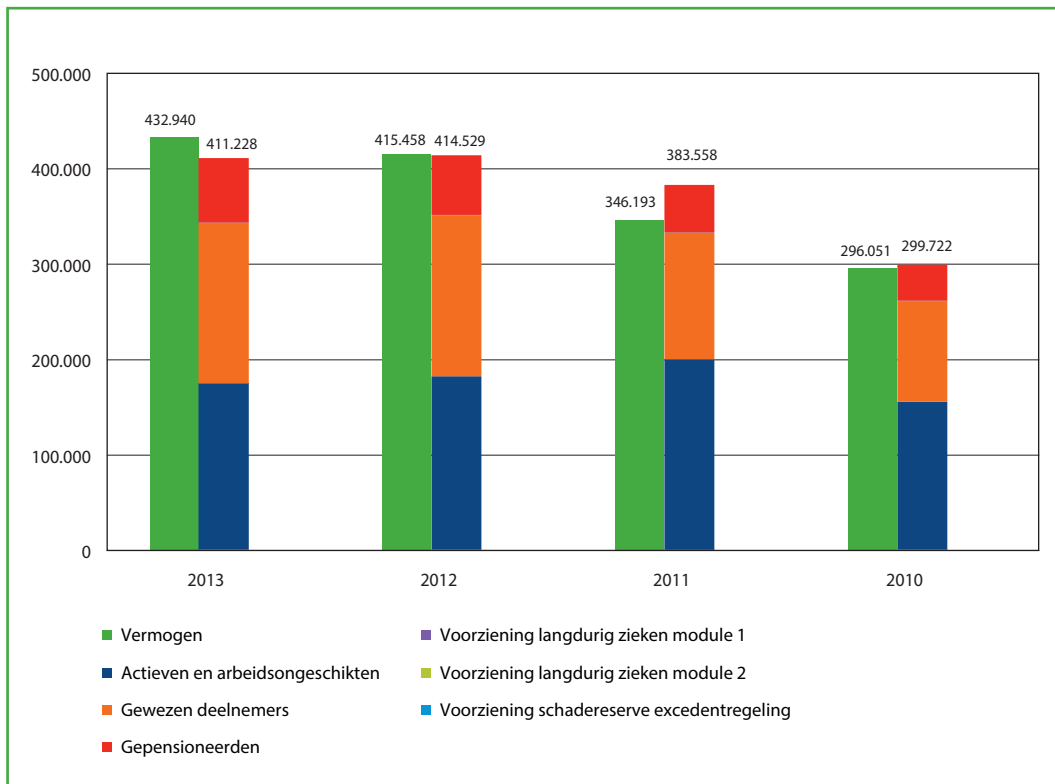
De dekkingsgraad van het fonds steeg van 100,2% ultimo 2012 naar 105,3% ultimo 2013. De dekkingsgraad ultimo 2013 is lager dan de vereiste dekkingsgraad. Het fonds verkeert daarom ultimo 2013 in een reservetekort.

Conform de richtlijnen van de Raad voor Jaarverslaggeving en de aanwijzingen van DNB is in de dekkingsgraad per 31 december 2012 rekening gehouden met de pensioenverlaging van de pensioenaanspraken en -rechten per 1 april 2013 van 6,4% (op de stand ultimo 2011) voor de gehele populatie.

Onderstaande grafiek laat de ontwikkeling van de dekkingsgraad zien. De dekkingsgraad is gebaseerd op een technische voorziening waarbij de voorgeschreven rentetermijnstructuur is gebruikt voor de verdiscontering. Er is conform de voorschriften van DNB gerekend met een driemaandsmiddeling en daarnaast is er gebruik gemaakt van de Ultimate Forward Rate (UFR)-methodiek.

De volgende grafiek (bedragen in de grafiek x € 1.000,-) geeft het vermogen en de technische voorziening(en) weer.

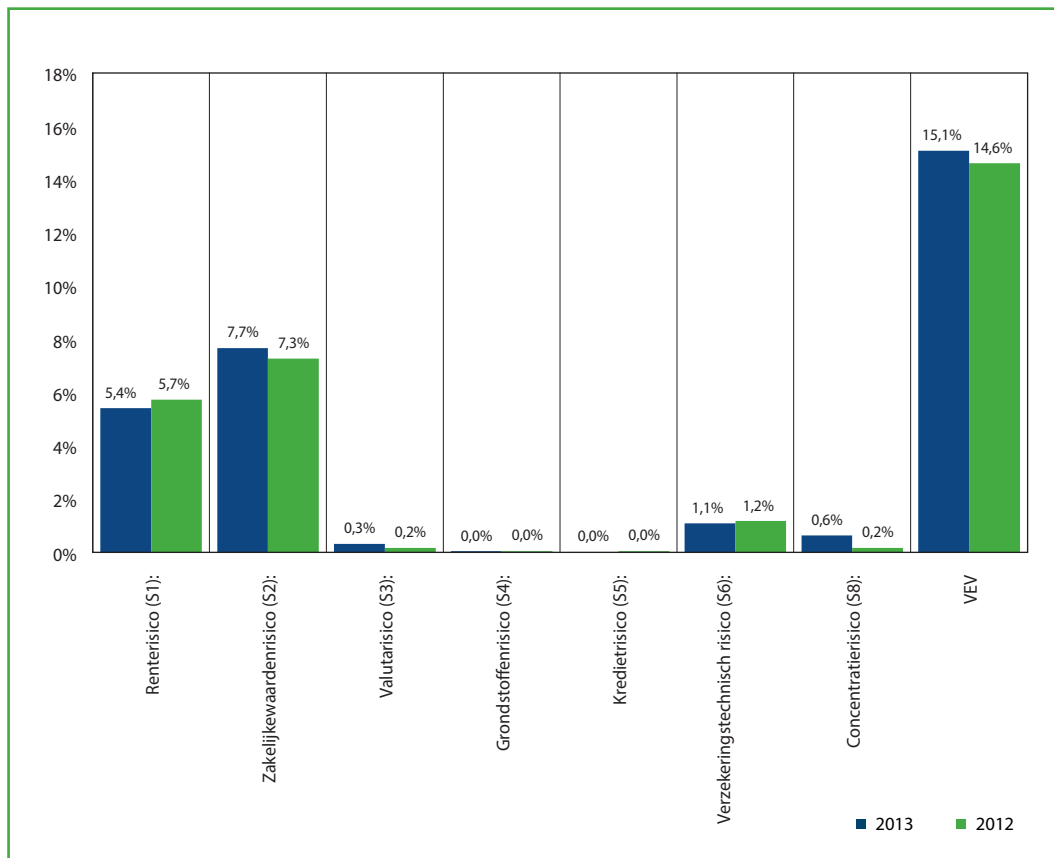
De voorzieningen voor langdurig zieken en de voorziening schadereserve excedentregeling zijn zodanig klein dat ze in deze grafiek niet afzonderlijk zichtbaar zijn. Ze zijn wel opgenomen in de totale technische voorziening.

(Minimaal) vereiste financiële positie

De minimaal vereiste dekkinggraad bedraagt 104,5% ultimo 2013. De vereiste dekkinggraad wordt enerzijds vastgesteld op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en anderzijds op basis van de strategische verdeling van de beleggingsportefeuille. Ultimo 2013 bedraagt de vereiste dekkinggraad 115,1% op basis van de feitelijke verdeling van de beleggingsportefeuille en 114,3% op basis van de strategische verdeling ¹⁾ van de beleggingsportefeuille.

Voor de toetsing van de financiële positie is de vereiste dekkinggraad ultimo 2013 vastgesteld als de hoogste uitkomst van beide percentages. Dit is dus 115,1% op basis van de feitelijke verdeling.

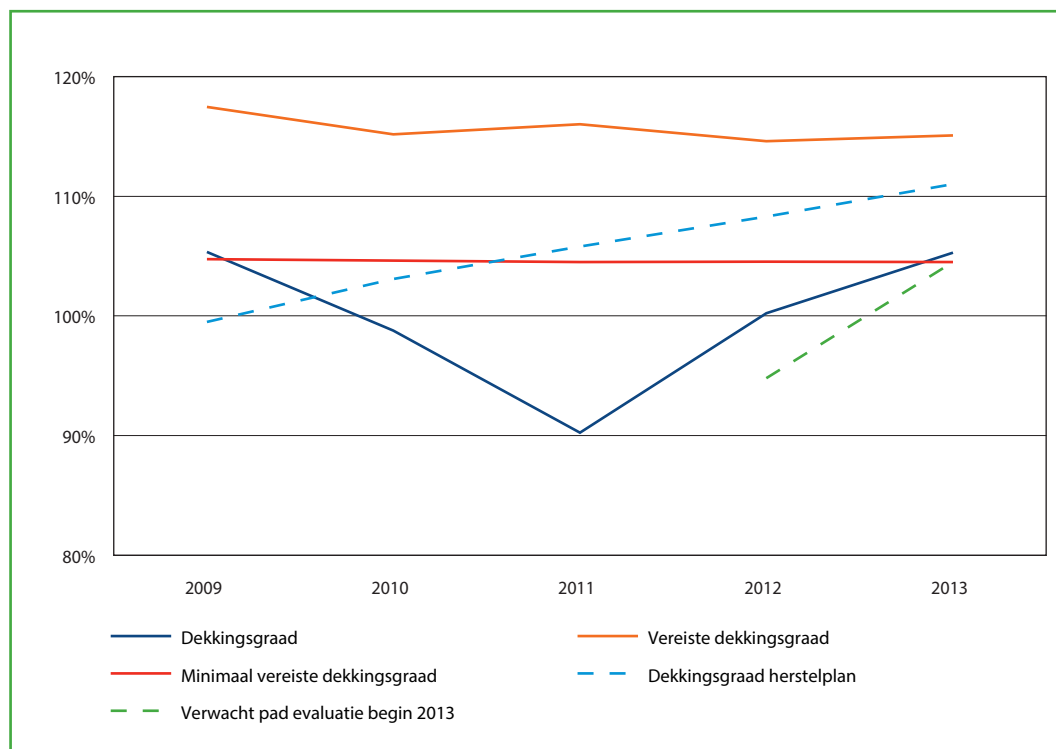
De volgende grafiek toont de verdeling van de vereiste dekkinggraad over de verschillende risico-componenten die gehanteerd wordt voor de toetsing. Hierbij zijn de verdelingen opgenomen voor 2012 en 2013.

1) Op basis van het strategische beleggingsbeleid zoals geldend per 31 december 2012.

Herstelplan

Het fonds verkeert ultimo 2013 in een reservetekort en heeft in 2009 een herstelplan ingediend. De volgende grafiek toont het verwachte pad, zoals dit in het herstelplan is vastgelegd. Tevens toont de grafiek de ontwikkeling van de dekkingsgraad en de (minimaal) vereiste dekkingsgraad tot en met ultimo 2013 ¹⁾.

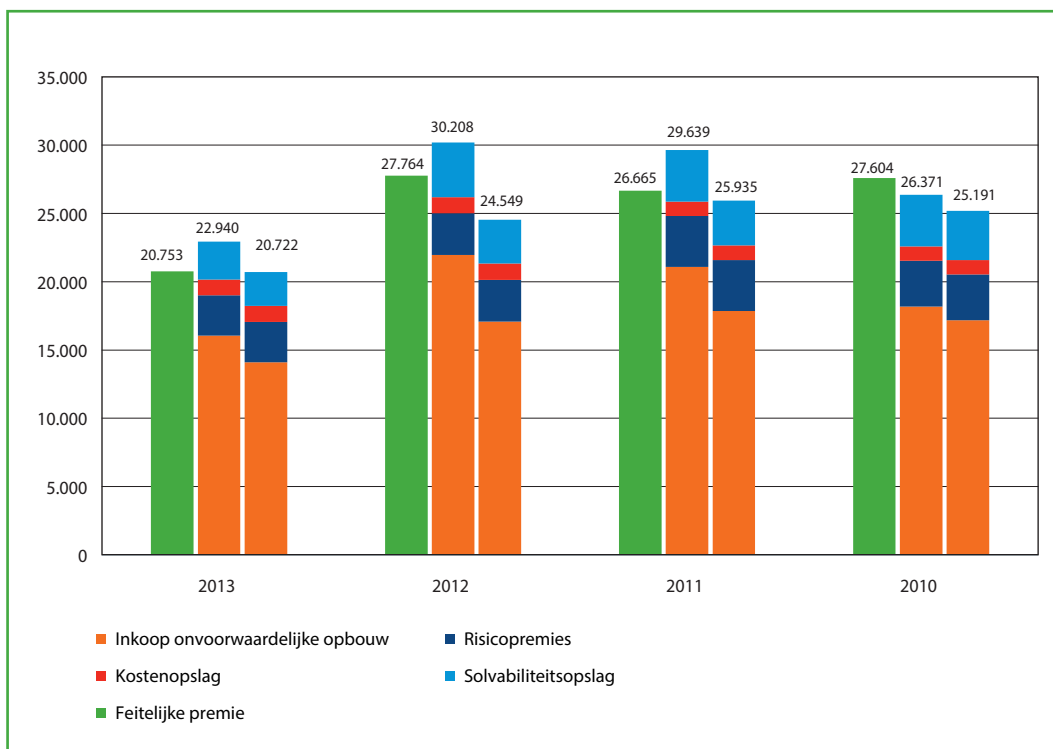
Het fonds heeft de voortgang van het herstel begin 2013 geëvalueerd. Op basis van deze evaluatie zou ultimo 2013 een dekkingsgraad van 104,5% worden verwacht. Hierbij was reeds rekening gehouden met een korting van de aanspraken van 6,4% per 1 april 2013. De werkelijke dekkingsgraad ultimo boekjaar 2013 is 105,3%.

Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland loopt achter op het oorspronkelijke herstelplan. Naast de vergelijking met het oorspronkelijke herstelplan is het belangrijk om te kijken naar de evaluatie van het herstelplan. Uit de evaluatie eind 2013 komt naar voren dat het herstel naar verwachting voldoende is om tijdig uit de situatie van een reservetekort te geraken.

1) De maand- en kwartaaldekkingsgraden zijn in deze grafiek niet weergegeven.

Analyse van het resultaat

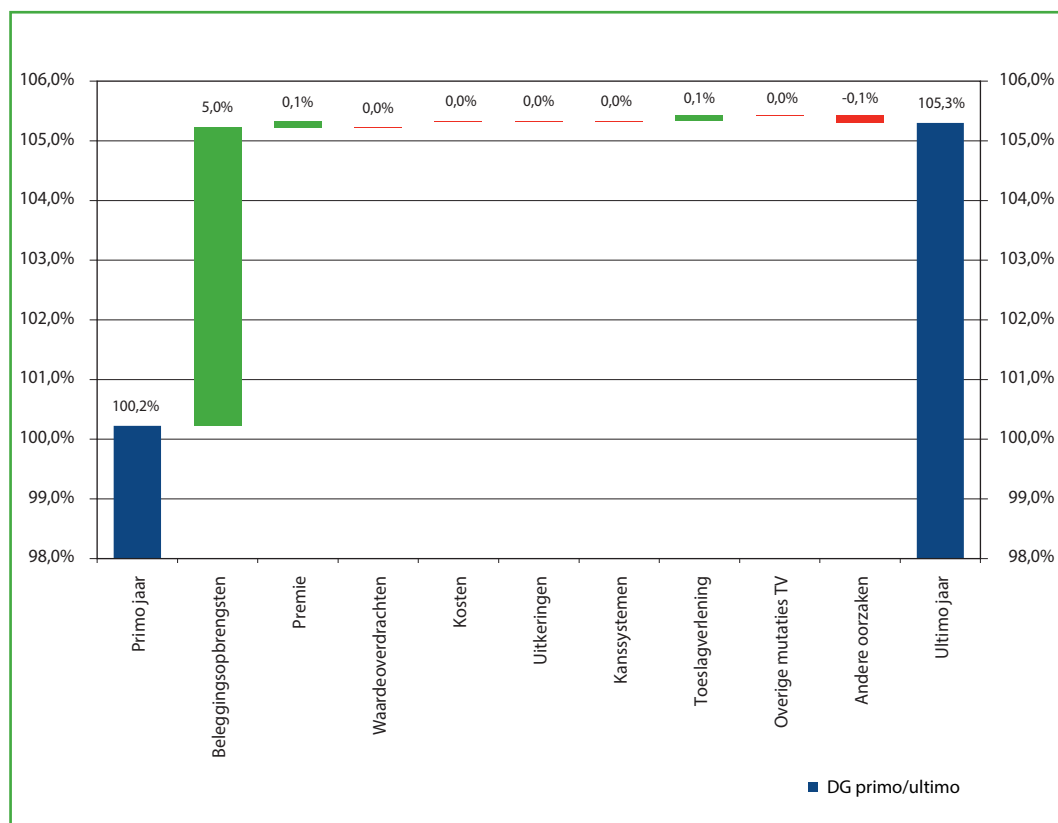
De stijging van de dekkingsgraad van 5,1%-punt in 2013 volgt tevens uit het positieve resultaat van € 20.783.000,- in het boekjaar. In 2012 was er een positief resultaat van € 38.294.000,-. De invloed van het resultaat op de dekkingsgraad is in de grafiek (bedragen in de grafiek x € 1.000,-) weergegeven en uitgesplitst naar mutatie-oorzaak.

Kostendeekkende premie

De kostendeekkende premie over 2013 is vastgesteld conform de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Dit betekent dat de premie is vastgesteld op basis van een gedempt premiebeleid, rekening houdend met een rente van 3,22%. De gedempte kostendeekkende premie bedraagt € 20.722.000,-. De feitelijk betaalde premie is met € 20.753.000,- hoger.

De feitelijk betaalde premie, de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie worden in onderstaande grafiek (bedragen in de grafiek x € 1.000,-) weergegeven. Hierbij zijn de zuivere kostendeekkende premie en de gedempte kostendeekkende premie gesplitst conform de vereisten uit de Pensioenwet.

Toekomst paragraaf

Relevante ontwikkelingen in 2014

Het bestuur onderzoekt samen met de sociale partners in het project de mogelijkheden voor een nieuwe pensioenregeling in 2015. Door de vertraging in de politieke besluitvorming zal het waarschijnlijk niet mogelijk zijn om de regeling in 2015 reeds geïmplementeerd te hebben.

De wijzigingen in de organisatie als gevolg van het inwerking treden van de wet Versterking Bestuur Pensioenfondsen zijn doorgevoerd, evenals de benodigde statutenwijzigingen.

Utrecht, 20 juni 2014

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

H. Knol
(voorzitter)

D.J.M. Weber
(secretaris)

A.J. Holsappel

J.A. van Hooijdonk

D. Neuhaus

Verslag van het verantwoordingsorgaan

Ook over 2013 heeft het VO weer volledige medewerking van het bestuur en inzage in alle stukken gekregen. Het VO heeft ook ter voorbereiding van haar beoordeling overlegd met het bestuur. Het VO waardeert de openheid van het bestuur en de wijze waarop het bestuur met het VO heeft samengewerkt.

Aanbevelingen van vorig jaar

Het VO geeft onderstaand haar bevindingen over de wijze waarop de aanbevelingen van vorig jaar zijn opgevolgd:

- *Het VO beveelt aan om het beleggingsbeleid dusdanig vorm te geven dat snelle besluiten door de beleggingscommissie in de uitvoering niet nodig zijn.*
 De beleggingscommissie is hier vorm aan het geven door verdere verbijzondering van het mandaat van de vermogensbeheerder, zodat snelle besluitvorming verder gereduceerd kan worden.
- *Het VO beveelt aan om te blijven zoeken naar mogelijkheden om het rendement op structurele wijze te verbeteren en te blijven streven naar een beter rendement dan de benchmark.*
 We hebben geconstateerd dat de beleggingscommissie hier regelmatig aandacht aan besteedt.
- *Het VO beveelt het bestuur aan om in het overleg met de sociale partners de hoogte van de pensioenpremie die door de werkgever wordt afgedragen aan het Pensioenfonds als heroverwegingspunt in te brengen, dit onder meer in het licht van de gestegen levensverwachting.*
 Dit is een aandachtspunt geweest in het overleg tussen de sociale partners over de pensioenregeling en ook vanuit het Pensioenfonds naar de sociale partners over de vaststelling van de kostendekkende premie. Dit heeft er onder andere toe geleid dat Capgemini besloten heeft de premie te verhogen, zodat deze nu weer kostendekkend is.
- *Het VO beveelt aan om bij toekomstige besluitvorming over kortingen op de pensioenen extra stil te staan bij de directe effecten die dergelijke maatregelen hebben voor de gepensioneerden en bij het gegeven dat deze effecten onomkeerbaar zijn.*
 Het bestuur is zich bewust van het onomkeerbaar effect voor met name de gepensioneerden. Tegelijkertijd is het fonds gehouden aan de voorschriften ten aanzien van evenwichtige belangenbehartiging van alle belanghebbenden van het Pensioenfonds en kan vanuit dat oogpunt een groep niet anders behandelen dan andere groepen.
- *Het VO verzoekt het bestuur er op te letten dat uitvoeringseffecten wel meegewogen worden in de besluitvorming, maar niet bepalend zijn.*
 In de besluitvorming door het bestuur wordt zorgvuldig naar de verschillende belangen gekeken en de verschillende uitvoeringseffecten. Daarbij zullen deze wel altijd worden meegewogen, maar nooit bepalend zijn.
- *Het VO herhaalt de aanbeveling om periodiek een kwaliteitsevaluatie van zowel de vermogensbeheerder als de uitvoerder uit te voeren en hierover transparant te rapporteren.*
 Het bestuur is in 2013 begonnen met periodieke kwaliteitsevaluaties. De rapportages zijn ingezien door het VO. Het VO heeft naar aanleiding van deze evaluaties een aanvullende aanbeveling gedaan om in deze evaluaties ook met name het kostenaspect mee te nemen.
- *Het VO beveelt aan om na afloop van de jaarlijkse salarismutaties de deelnemers te betrekken bij de controle op de feiten die ten grondslag liggen aan de pensioenberekening.*
 Het bestuur gaat onderzoeken of het mogelijk is om tegen acceptabele kosten deelnemers inzicht te geven in de registratie van de basisgegevens bij het Pensioenfonds, zodat eventuele administratieve fouten tijdig gesignaleerd en gecorrigeerd kunnen worden.
- *Het VO herhaalt de aanbeveling om het taalgebruik in de communicatie nog meer aan te passen aan de doelgroepen.*
 Het bestuur besteedt hier regelmatig aandacht aan.

Bevindingen 2013

Beleggingsbeleid

Nu de dekkingsgraad weer boven het minimum is gekomen, is er wellicht meer speelruimte om het beleggingsbeleid enigszins aan te passen, ten einde op lange termijn meer rendement te behalen.

Het VO herhaalt wederom de aanbeveling om te blijven zoeken naar mogelijkheden om het rendement op structurele wijze te verbeteren en te blijven streven naar een beter rendement dan de benchmark.

Financieel beleid

In 2013 is overleg geweest tussen de sociale partners over de financiële situatie van het fonds. Het gevolg hiervan is dat Capgemini heeft besloten de premie te verhogen, zodat deze nu weer kostendekkend is.

Openstaan voor suggesties

In 2013 heeft het bestuur het VO permanent inzage gegeven in alle bestuursstukken. Het VO is verheugd dat het bestuur onderzoek gaat doen naar de mogelijkheden om de deelnemers te betrekken bij de controle op de mutatieverwerking. Het VO zal de vorderingen op dit onderwerp met belangstelling volgen.

Zorgvuldigheid en onafhankelijkheid in de besluitvorming

Wij hebben geconstateerd dat de besluitvorming zorgvuldig en onafhankelijk plaatsvindt. Over het belangrijkste besluit van het afgelopen jaar, de korting van de pensioenaanspraken per 1-4-2013 met 6,4%, is het VO van mening dat het besluit hierover op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen, met een goede afweging van de belangen van alle betrokkenen.

Zorgvuldigheid in uitvoering

Het VO is verheugd dat in 2013 een stuk is opgesteld waarin het uitbestedingsbeleid is beschreven. Wij constateren echter dat er op punten nog verbetering mogelijk is en de beschrijving concreter kan. Van de hierin beschreven kwaliteitsevaluaties zijn de eerste uitgevoerd. Wij hebben de rapportages hierover gezien. Naar aanleiding hiervan doet het VO de aanbeveling om het uitbestedingsbeleid op punten concreter te beschrijven. In de kwaliteitsevaluaties dient ook het kostenaspect te worden meegenomen.

De rol van de compliance officer is in september 2012 beschreven, maar het concept is tot op heden niet goedgekeurd. Het VO heeft ook nog geen rapportage van de compliance officer over 2013 kunnen inzien. Het VO doet daarom de aanbeveling om de rolbeschrijving van de compliance officer definitief vast te stellen en de rapportage van de compliance officer mee te nemen in de jaarlijkse rapportage planning.

Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande bevindingen komt het VO tot de volgende aanbevelingen:

Het VO beveelt aan om te blijven zoeken naar mogelijkheden om het rendement op structurele wijze te verbeteren en te blijven streven naar een beter rendement dan de benchmark.

Het VO beveelt aan om het uitbestedingsbeleid op punten concreter te beschrijven. In de kwaliteitsevaluaties dient ook het kostenaspect te worden meegenomen.

Het VO doet de aanbeveling om de rolbeschrijving van de compliance officer definitief vast te stellen en de rapportage van de compliance officer mee te nemen in de jaarlijkse rapportage planning.

Conclusie

Uit het inzicht dat het VO heeft verkregen in het beleid van het Pensioenfonds en de uitvoering ervan is het VO van mening dat het bestuur in 2013 op adequate wijze de belangen van deelnemers en gepensioneerden heeft behartigd. Het VO heeft gezien dat er op permanente basis aandacht is voor verbeteringen en wenst het bestuur succes met het verwerken van de aanbevelingen van het VO.

Reactie van het bestuur op de beoordeling van het VO over 2013

Het bestuur heeft in vergadering met het VO op 15 mei 2013 kennisgenomen van de bevindingen, de aanbevelingen en de conclusie van het VO ten aanzien van het gevoerde beleid van het bestuur in 2013. Ten aanzien van de bevindingen en aanbevelingen ziet het bestuur ook deze keer geen aanleiding tot opmerkingen.

De positieve conclusie van het VO dat het bestuur de belangen van deelnemers en gepensioneerden op adequate wijze behartigd heeft geeft het Bestuur vertrouwen over de gevoerde handelswijze in 2013 en voor het lopende jaar, waarin veel staat te gebeuren op het gebied van de veranderende wetgeving en de totstandkoming van een nieuwe pensioenregeling.

De aanbevelingen van het VO worden door het bestuur ter harte genomen en zullen meegenomen worden bij haar beleid en planning.

Het bestuur bedankt het VO voor haar inzet en kritische blik om tot een gefundeerd oordeel te komen.

Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2013	2012
Beleggingen voor risico pensioenfondsen [1]		
Onroerende zaken		
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	13.700	15.094
Zakelijke waarden		
Beleggingsfondsen in aandelen	113.912	95.622
Vastrentende waarden		
Obligaties	199.966	185.729
Vastrentende beleggingsfondsen	96.473	96.793
Leningen op schuldbekentenis	20	40
Deposito's	4.350	5.202
	300.809	287.764
Derivaten		
Valutatermijncontracten	266	659
Euroswaps	16.023	1.876
	16.289	2.535
Overige beleggingen		
Commodities	9.821	9.953
	454.531	410.968
Beleggingen voor risico deelnemers [2]		
Onroerende zaken		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	13	148
Zakelijke waarden		
Aandelenbeleggingsfondsen	21.704	20.441
Vastrentende waarden		
Obligatiebeleggingsfondsen	62.468	48.619
Overige beleggingen		
Multimanagerfondsen en liquiditeiten	583	6.627
	84.768	75.835
Vorderingen en overlopende activa [3]	6.981	6.465
Liquide middelen [4]	906	1.002
	547.186	494.270

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2013	2012
Reserves		
Algemene reserve [5]	21.712	929
Technische voorzieningen		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds [6]	409.330	412.494
Overige technische voorzieningen [7]	1.898	2.035
	411.228	414.529
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [8]	84.768	75.835
Kortlopende schulden [9]	29.478	2.977
	547.186	494.270

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2013	2012
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfond		
Directe beleggingsopbrengsten [10]	6.625	6.355
Indirecte beleggingsopbrengsten [11]	-4.069	38.479
Kosten vermogensbeheer [12]	-498	-286
	2.058	44.548
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
Indirecte beleggingsopbrengsten [13]	3.657	7.629
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers [14]	20.955	23.857
Premiebijdragen voor risico deelnemers [15]	7.997	8.911
Saldo van overdrachten van rechten [16]	2.163	4.010
Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers [17]	-2.721	-4.211
Pensioenuitkeringen [18]	-3.856	-3.654
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfond		
[19]		
Toevoeging pensioenopbouw	-18.232	-21.529
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	325	25.860
Rentetoevoeging	-1.503	-6.209
Onttrekking voor uitkeringen	3.858	3.646
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	75	65
Wijziging marktrente	19.316	-17.583
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	81	-24
Overige mutaties	-756	-4.340
Opslag sterftetrendontwikkeling	0	-10.779
	3.164	-30.893

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2013	2012
Mutatie overige technische voorzieningen		
Schadereserve AOP [20]	8	-159
Voorziening langdurig zieken module 2 [21]	129	81
	137	-78
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [22]	-8.933	-12.329
Herverzekering		
Premies [23]	-2.958	-3.065
Uitkering uit herverzekering [24]	160	4.800
Resultaatdeling [25]	74	0
	-2.724	1.735
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [26]	-1.239	-1.245
Overige baten en lasten [27]	125	14
Saldo van baten en lasten	20.783	38.294
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	20.783	38.294
	20.783	38.294

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2013	2012
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Bijdragen	22.180	28.856
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	-213	5.871
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	1
Overige	134	16
	22.101	34.744
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen en afkoopsommen	-3.844	-3.639
Overgedragen pensioenverplichtingen	-36	-82
Herverzekering en resultaatdeling herverzekering	-2.958	-3.064
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.148	-1.300
	-8.986	-8.085
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	6.798	5.355
Verkopen beleggingen	139.820	179.584
	146.618	184.939
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-159.331	-211.260
Kosten vermogensbeheer	-498	-286
	-159.829	-211.546
Mutatie geldmiddelen	-96	52
Saldo geldmiddelen 1 januari	1.002	950
Saldo geldmiddelen 31 december	906 ¹⁾	1.002 ¹⁾

1) Inclusief banksaldo depotbank.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Toepassing Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9 Boek 2 BW en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving.

Waardering

Algemene grondslagen

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na eerste verwerking worden overige activa en passiva gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten). Voor vorderingen wordt rekening gehouden met een aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Schattingen en oordelen

Zoals vermeld in de toelichting zijn de beleggingen van het fonds nagenoeg allemaal gewaardeerd tegen marktwaarde per balansdatum en is het over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de actuele waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Voor sommige andere financiële instrumenten, zoals beleggingsvorderingen en -schulden, geldt dat de boekwaarde de marktwaarde benadert als gevolg van het kortetermijnkarakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde

van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de actuele waarde. Voor de meerderheid van de financiële instrumenten van het fonds kan gebruik worden gemaakt van marktnoteringen. Echter, bepaalde financiële instrumenten, zijn gewaardeerd door middel van gebruikmaking van waarderingsmodellen en -technieken, inclusief verwijzing naar de huidige reële waarde van vergelijkbare instrumenten. Schattingen van de marktwaarde zijn een momentopname, gebaseerd op de marktomstandigheden en de beschikbare informatie over het financiële instrument. Deze schattingen zijn van nature subjectief en bevatten onzekerheden en een significante oordeelsvorming (bijvoorbeeld rentestand, volatiliteit, schatting van kasstromen, etc.) en kunnen derhalve niet met precisie worden vastgesteld.

Buitenlandse valuta

Activa en passiva in buitenlandse valuta zijn omgerekend tegen de ultimo jaar geldende koersen gedurende het jaar.

Aandelen, indirecte vastgoedbeleggingsfondsen en overige beleggingen

De ter beurse genoteerde aandelen zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde, zijnde de beurswaarde. De niet ter beurse genoteerde fondsen zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de intrinsieke waarde gebaseerd op onderliggende marktwaarde.

Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen

De obligaties zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde, zijnde de beurswaarde.

Leningen op schuldbekentenis

De leningen op schuldbekentenis zijn gewaardeerd tegen de marktwaarde. Onder marktwaarde wordt in dit verband verstaan de contante waarde van de toekomstige kasstromen op basis van het effectieve markttreente ultimo het verslagjaar van overeenkomstige leningen, rekening houdend met kredietrisico en met de mogelijkheid van vervroegde aflossing.

Deposito's

De deposito's zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde.

Derivaten

De derivaten zijn gewaardeerd tegen de reële waarde.

Beleggingen voor risico deelnemers

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor risico van het fonds worden aangehouden.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve worden de jaarresultaten toegevoegd cq onttrokken. Wanneer door tegenvallende resultaten de financiële positie verslechtert, neemt de algemene reserve af en daarmee ook de toeslagruimte.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toezeggingen tot) toeslagen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de markttreente. Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken.

Intrest

Rentetermijnstructuur van De Nederlandsche Bank ultimo 2013. De gewogen gemiddelde markrentre ultimo 2013 bedraagt 2,94% (2012: 2,64%).

Rentetoevoeging

Onder het FTK is de rentetoevoeging gelijk aan de 1-jaars rente. Op basis van de DNB rentetermijnstructuur primo 2013 is deze rente gelijk aan 0,351% (2012: 1,544%).

Sterfte

AG Prognosetafel 2012-2062 (startjaar 2014) waarop fondsspecifieke ervaringssterfte wordt toegepast.

Gehuwdheid

Bij de vaststelling van de voorziening voor partnerpensioen wordt uitgegaan van het bepaalde-partnersysteem.

Uitkeringen

De uitkeringen worden continu betaalbaar verondersteld.

Leeftijden

De leeftijden worden in maanden nauwkeurig bepaald.

Leeftijdsverschil

Het leeftijdsverschil tussen man en vrouw is op 3 jaar gesteld (man ouder dan vrouw).

Kosten

In de voorziening pensioenverplichtingen is een excassovoorziening begrepen van 2% van de netto voorziening.

Overige technische voorzieningen

Voorziening schadereserve AOP

Voor de deelnemers die op 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn, is een voorziening gevormd. Hierin worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3. In boekjaar 2010 is deze voorziening uitgebreid met de deelnemers die na 1 januari 2003 arbeidsongeschikt zijn geworden. Vanuit de voorziening schadereserve AOP worden salarisafhankelijke, extra stortingen gedaan in module 3.

Voorziening langdurig zieken module 2

Voor deelnemers die op balansdatum ziek zijn, is rekening gehouden met de verwachte toekomstige schadelast door vorming van de voorziening voor langdurig zieken. De voorziening met betrekking tot module 1 is inbegrepen in de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds. Ter afdekking van dit latent arbeidsongeschiktheidsrisico is een voorziening gevormd ter grootte van de risicopremie voor toekomstige arbeidsongeschiktheidsuitkeringen en premievrijstelling.

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers

De waardering van de technische voorzieningen voor risico deelnemers (module 2 en 3) worden bepaald door de waardering van de tegenover deze voorziening aangehouden beleggingen.

Resultaatbepaling

Algemeen

De lasten en baten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder directe beleggingsopbrengsten wordt bij vastrentende waarden verstaan de rente-opbrengst verminderd met de kosten; bij de aandelen wordt hier onder verstaan het bruto-dividend verminderd met de kosten. De intresten van overige activa en passiva worden opgenomen op basis van nominale bedragen.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder indirecte beleggingsopbrengsten worden de volgende resultaten opgenomen:

- gerealiseerde en niet-gerealiseerde koersverschillen van aandelen vastgoedmaatschappijen, aandelen, obligaties en leningen op schuldbekentnissen;
- boetes bij vervroegde aflossingen van leningen op schuldbekentenis;
- valutaverschillen inzake deposito's en bankrekeningen in buitenlandse valuta en valutatermijntransacties.

Kosten van vermogensbeheer

Onder de kosten van vermogensbeheer worden de administratiekosten opgenomen die verband houden met het beheer van de beleggingen.

Herverzekering

Bij Swiss Re zijn vanaf boekjaar 2009 het overlijdensrisico en het premievrijstellingsrisico bij arbeidsongeschiktheid herverzekerd. Uitgaande herverzekeringspremies worden verantwoord in de periode waarop de herverzekering betrekking heeft. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in herverzekeringscontracten worden verantwoord op het moment van toekenning door de herverzekeraar. Vanaf boekjaar 2014 is Elips Life AG de herverzekeraar.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2012	Aankopen/Verstrekkingen	Verkopen/uitlotingen/(af)lossingen	Gerealiseerde koersverschillen	Niet gerealiseerde koersverschillen	Stand ultimo 2013
Onroerende zaken						
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	15.094	0	-678	-6	-710	13.700
Zakelijke waarden						
Beleggingsfondsen in aandelen	95.622	19.243	-18.269	654	16.662	113.912
Vastrentende waarden						
Obligaties	185.729	53.531	-28.898	-933	-9.463	199.966
Vastrentende beleggingsfondsen	96.793	9.529	-9.100	46	-795	96.473
Leningen op schuldbekentenis	40	0	-19	-1	0	20
Deposito's	5.202	66.065	-66.917	0	0	4.350
	287.764	129.125	-104.934	-888	-10.258	300.809
Derivaten						
Valutatermijncontracten	659	0	-5.124	4.465	146	146
Euroswaps	1.876	0	-852	-26	-12.874	-11.876
Reclassificatie naar passivazijde						28.019
	2.535	0	-5.976	4.439	-12.728	16.289
Overige beleggingen						
Commodities	9.953	10.963	-9.963	-991	-141	9.821
Totaal belegd vermogen activazijde	410.968	159.331	-139.820	3.208	-7.175	454.531
Derivaten						
Valutatermijncontracten						-120
Euroswaps						-27.899
Totaal belegd vermogen passivazijde	0	0	0	0	0	-28.019
Totaal belegd vermogen	410.968	159.331	-139.820	3.208	-7.175	426.512

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

Reclassificatie beleggingen ten behoeve van risicoparagraaf

Bij toepassing van het Look Through principe wordt door de betreffende beleggingsfondsen heen gekeken en vervolgens worden deze componenten toebedeeld naar hun desbetreffende beleggingscategorie.

	Stand ultimo 2013	Liquide middelen	Overlopende intrest	Te vorderen dividend- belasting voor risico fonds	Overlopende aan/ en verlopen beleggingen	Toepassing Look Through	Stand ultimo 2013 na Look Through
Onroerende zaken	13.700	0	0	0	0	121	13.821
Zakelijke waarden	113.912	0	0	0	0	-2.464	111.448
Vastrentende waarden	300.809	0	4.170	0	0	-1.310	303.669
Derivaten	-11.730	0	57	0	0	-232	-11.905
Overige beleggingen	9.821	691	0	0	-4	3.885	14.393
	426.512	691	4.227	0	-4	0	431.426

Methodiek bepaling marktwaarde (opgesteld op basis van Look Through)

Level 1: Directe marktwaardering: beursnotering in een actieve markt (waarop geen prijsaanpassingen worden uitgevoerd).

Level 2: Afgeleide marktwaardering: geen directe beursnotering maar andere uit de markt waarneembare data danwel een prijs gebaseerd op een transactie in een niet actieve markt met niet-significante prijsaanpassing (gebaseerd op aannames en schattingen).

Level 3: Modellen en technieken: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Categorie	Level 1 Directe markt- notering	Level 2 Afgeleide markt- notering	Level 3 Modellen en technieken niet gebaseerd op markt- data	Stand ultimo 2013
Onroerende zaken				
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	0	13.821	13.821
Zakelijke waarden				
Beleggingsfondsen in aandelen	111.448	0	0	111.448
Vastrentende waarden				
Obligaties	299.299	0	0	299.299
Leningen op schuldbekentenis	0	20	0	20
Deposito's	4.350	0	0	4.350
	303.649	20	0	303.669
Derivaten				
Valutatermijncontracten	0	146	0	146
Euroswaps	0	-12.051	0	-12.051
	0	-11.905	0	-11.905
Overige beleggingen				
Commodities	0	0	9.821	9.821
Liquide middelen	4.572	0	0	4.572
	4.572	0	9.821	14.393
Totaal belegd vermogen	419.669	-11.885	23.642	431.426

Categorie	Level 1	Level 2	Level 3	Stand ultimo 2012
	Directe markt- notering	Afgeleide markt- notering	Modellen en technieken niet gebaseerd op marktdata	
Onroerende zaken				
Indirecte vastgoedbeleggingsfondsen	0	0	15.094	15.094
Zakelijke waarden				
Beleggingsfondsen in aandelen	93.448	0	0	93.448
Vastrentende waarden				
Obligaties	282.281	0	0	282.281
Leningen op schuldbekentenis	0	40	0	40
Deposito's	5.202	0	0	5.202
	287.483	40	0	287.523
Derivaten				
Valutatermijncontracten	0	2.563	0	2.563
Euroswaps	0	2.028	0	2.028
	0	4.591	0	4.591
Overige beleggingen				
Commodities	0	0	9.953	9.953
Liquide middelen	4.492	0	0	4.492
	4.492	0	9.953	14.445
Totaal belegd vermogen	385.423	4.631	25.047	415.101

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Categorie	Stand	Aankopen	Verkopen	Gerealiseerde	Stand
	ultimo			en niet-	
	2012			koers-	2013
				verschillen	
Onroerende zaken					
Aandelen vastgoedmaatschappijen	148	18	-158	5	13
Zakelijke waarden					
Aandelenbeleggingsfondsen	20.441	23.538	-25.171	2.896	21.704
Vastrentende waarden					
Obligatiebeleggingsfondsen	48.619	69.789	-55.179	-761	62.468
Overige beleggingen					
Liquiditeiten en multimanagersfondsen	6.627	98.544	-105.557	969	583
Totaal belegd vermogen	75.835	191.889	-186.065	3.109	84.768

Er wordt niet direct belegd in aangesloten ondernemingen.

De beleggingen voor risico deelnemers hebben betrekking op de Excedentregeling (module 2) en Vrijwillig Bijsparen (module 3).

Het vermogen van de modules 2 en 3 is per 31 december 2013 in de volgende producten belegd:

Produkt	Excedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	70.817	11.420	82.237
Eigen Verdeling	980	172	1.152
Vrije Keus	1.290	89	1.379
Spaarrekening	0	0	0
Totaal 31 december 2013	73.087	11.681	84.768

Het vermogen van de modules 2 en 3 is per 31 december 2012 in de volgende producten belegd:

Produkt	Excedent- regeling	Vrijwillig Bijsparen	Totaal
LifeCycle Mix	62.987	10.614	73.601
Eigen Verdeling	796	194	990
Vrije Keus	1.150	91	1.241
Spaarrekening	3	0	3
Totaal 31 december 2012	64.936	10.899	75.835

	2013	2012
[3] Vorderingen en overlopende activa		
Lopende intrest en dividend		
Hieronder is opgenomen de aan het boekjaar toe te rekenen intrest en dividend van:		
Obligaties	4.170	3.635
Leningen op schuldbekentenis	1	0
Derivaten	57	176
	4.228	3.811
Overige vorderingen		
Terugvorderbare dividendbelasting pensioenspaarders	167	379
Terugvorderbare dividendbelasting voor fonds	0	3
Nationale-Nederlanden	786	712
Swiss Re	1.795	1.422
Aangesloten ondernemingen	0	120
Overige	5	18
	2.753	2.654
Alle vorderingen en overlopende activa hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
De vorderingen op Nationale Nederlanden per 31 december 2011 heeft betrekking op de financiële afwikkeling van het oude herverzekeringscontract. Deze vordering zal in 2014 worden afgewikkeld. De mutatie van de vordering op Nationale-Nederlanden is opgenomen onder toelichting [25] in de toelichting op de staat van baten en lasten.		
Totaal vorderingen en overlopende activa	6.981	6.465
[4] Liquide middelen		
Depotbanken	690	323
ING Bank N.V.	216	679
	906	1.002
De liquide middelen staan ter vrije beschikking van het fonds.		
Totaal activa	547.186	494.270

	2013	2012
De voorziening pensioenverplichtingen per 31 december is als volgt opgebouwd:		
Deelnemers	174.108	181.609
Gewezen deelnemers	167.685	168.493
Pensioengerechtigden	67.537	62.392
Stand per 31 december	409.330	412.494
Stand per 1 januari	412.494	381.601
Mutaties		
Toevoeging pensioenopbouw	18.232	21.529
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	-325	-25.860
Rentetoevoeging	1.503	6.209
Onttrekking voor uitkeringen	-3.858	-3.646
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	-75	-65
Wijziging marktrente	-19.316	17.583
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-81	24
Overige mutaties	756	4.340
Opslag sterftetrendontwikkeling	0	10.779
Stand per 31 december	409.330	412.494
[7] Overige technische voorzieningen		
<i>Schadereserve AOP</i>		
Stand per 1 januari	646	487
Mutatie via staat van baten en lasten	-8	159
Stand per 31 december	638	646
<i>Voorziening langdurig zieken</i>		
Stand per 1 januari	1.389	1.470
Mutatie via staat van baten en lasten	-129	-81
Stand per 31 december	1.260	1.389
Totaal overige technische voorzieningen	1.898	2.035

	2013	2012
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	75.835	63.506
Stortingen	7.997	8.911
Onttrekkingen	-2.721	-4.211
Rendement (inclusief compensatiestortingen)	3.657	7.629
Stand per 31 december	84.768	75.835
[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Derivaten	28.019	0
Nog af te wikkelen effectentransacties	4	3
Loonheffing en sociale lasten	89	77
Te betalen pensioenuitvoerings- en administratiekosten	309	442
Aangesloten ondernemingen	890	1.978
Nog te beleggen bedragen m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	0	82
Nog te herbeleggen dividendbelasting m.b.t. beleggingen voor risico deelnemers	167	395
	29.478	2.977
Alle kortlopende schulden en overlopende passiva hebben een looptijd van korter dan één jaar.		
Totaal passiva	547.186	494.270

Niet in de balans opgenomen verplichtingen

Het fonds heeft een uitbestedingsovereenkomst afgesloten met AZL voor een periode van vijf jaar die jaarlijks opzegbaar is. De overeenkomst met de vermogensbeheerder (ING ICS) voor de dienstverlening is maandelijks opzegbaar. Verder zijn er geen investeringscommitments aangegaan.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Baten en lasten	2013	2012
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
[10] Directe beleggingsopbrengsten		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	330	284
Aandelen	321	225
Vastrentende waarden	6.673	5.888
Derivaten	-691	-55
Banken	0	14
Intrest waardeoverdrachten	-8	-2
Overige	0	1
	6.625	6.355
[11] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	-6	-2
Aandelen	654	141
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	-887	5.161
Leningen op schuldbekentenis	-1	-1
Valutatermijncontracten	4.465	257
Euroswaps	-26	12.510
Overige beleggingen	-991	0
Valutaverschillen	-102	-2
	3.106	18.064
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Aandelen vastgoedmaatschappijen	-710	-695
Aandelen	16.662	10.381
Obligaties en vastrentende beleggingsfondsen	-10.258	15.391
Leningen op schuldbekentenis	0	1
Commodities	-141	-219
Valutatermijncontracten	146	659
Euroswaps	-12.874	-5.103
	-7.175	20.415

	2013	2012
[12] Kosten vermogensbeheer		
Beheerloon	-452 ¹⁾	-329
Bewaarloon	-44 ¹⁾	-39
Toezichtskosten ING Mijn Pensioen (2012 inclusief restitutie m.b.t. 2011)	-2	82
	-498	-286
Totaal beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds	2.058	44.548
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers		
[13] Indirecte beleggingsopbrengsten		
<i>Niet-gerealiseerde koersverschillen:</i>		
Vastgoedbeleggingsfondsen	5	26
Aandelenbeleggingsfondsen	2.896	2.223
Obligatiebeleggingsfondsen	-761	4.025
Overige beleggingen	969	1.114
Compensatiestortingen	548	241
	3.657	7.629
[14] Premiebijdragen van werkgevers en werknemers		
Periodieke premies	20.711	23.692
FVP-bijdragen	244	165
	20.955	23.857
De kostendekkende, gedempte en feitelijke premies zijn als volgt:		
Kostendekkende premie basisregeling	22.940	30.208
Gedempte kostendekkende premie basisregeling	20.722	24.549
Premie met bijdrage aan herstel	21.021	27.330
Feitelijke premie basisregeling	20.753	27.764
De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.		

1) Voor een uitsplitsing van de kosten vermogensbeheer naar de verschillende beleggingscategorieën wordt verwezen naar het bestuursverslag. Deze kosten wijken af van de genoemde kosten in het bestuursverslag, omdat daar ook kosten zijn opgenomen die zijn verwerkt in het nettorendement.

	2013	2012
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	19.002	25.024
Opslag in stand houden vereist vermogen	2.774	4.004
Opslag voor uitvoeringskosten	1.164	1.180
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	22.940	30.208
De gedempte kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	17.066	20.146
Opslag in stand houden vereist vermogen	2.492	3.223
Opslag voor uitvoeringskosten	1.164	1.180
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	20.722	24.549
De premie met bijdrage aan herstel is als volgt samengesteld:		
Actuarieel benodigd	19.002	25.024
Opslag in stand houden vereist vermogen	855	1.126
Opslag voor uitvoeringskosten	1.164	1.180
Actuarieel benodigd ten behoeve van toeslagverlening	0	0
	21.021	27.330
Bij de bepaling van de aan het boekjaar toe te rekenen premie is rekening gehouden met verleende premiekortingen en/of premieopslagen.		
In het boekjaar is geen korting verstrekt aan de aangesloten ondernemingen.		
De feitelijke premie is vastgesteld als een leeftijdsafhankelijk percentage van de pensioengrondslag (12,96 x het maandsalaris minus franchise). De feitelijke premie is in boekjaar 2013 lager dan zowel de kostendeekkende als de gedempte kostendeekkende premie.		
De pensioenregeling is aangemerkt als een DC-regeling en de feitelijke premie zou kostendeekkend dienen te zijn gedurende de looptijd van de uitvoeringsovereenkomst (einde 1 januari 2014).		

	2013	2012
[15] Premiebijdragen voor risico deelnemers		
Stortingen module 2 en 3	7.997	8.911
[16] Saldo van overdrachten van rechten		
Overgenomen pensioenverplichtingen	0	14
Overgedragen pensioenverplichtingen	-31	-82
Interne waardeoverdrachten	2.194	4.078
	2.163	4.010
[17] Onttrekking beleggingen voor risico deelnemers		
Onttrekkingen ten behoeve van inkoop rechten en uitgaande waardeoverdrachten	-2.721	-4.211
[18] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-2.529	-2.075
Partnerpensioen	-1.063	-1.010
Wezenpensioen	-153	-159
Afkopen	-111	-410
	-3.856	-3.654
[19] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		
Toevoeging pensioenopbouw	-18.232	-21.529
Toevoeging indexering, overige toeslagen en korting	325	25.860
Rentetoevoeging	-1.503	-6.209
Onttrekking voor uitkeringen	3.858	3.646
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	75	65
Wijziging marktrente	19.316	-17.583
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	81	-24
Overige mutaties	-756	-4.340
Wijziging actuariële grondslagen	0	-10.779
	3.164	-30.893

	2013	2012
Mutatie overige technische voorzieningen		
[20] Voorziening schadereserve AOP	8	-159
[21] Voorziening langdurig zieken	129	81
	137	-78
[22] Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Rendement	2.721	-7.629
Stortingen (inclusief inkomende bovenmatige waardeoverdrachten)	-7.997	-8.911
Onttrekkingen	-3.657	4.211
	-8.933	-12.329
Herverzekering		
[23] Premies	-2.958	-3.065
[24] Uitkeringen uit herverzekering		
Premievrijstelling	160	-5
Kapitaal bij overlijden	0	4.805
	160	4.800
[25] Resultaatdeling		
Mutatie in technisch resultaat Nationale-Nederlanden	74	0
Totaal herverzekering	-2.724	1.735

	2013	2012
[26] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie ¹⁾	-890	-933
Accountant (controle opdracht jaarrekening en DNB-staten)	-60	-43
Fiscaal adviseur	-3	-13
Actuaris	-196	-162
De Nederlandsche Bank	-37	-50
Autoriteit Financiële Markten	-2	-7
Pensioenfederatie	-7	-7
Visitatiecommissie	0	-16
Bestuurskosten (vergaderzaal en bestuurs aansprakelijkheidsverzekering)	-1	0
Overige advieskosten	-7	-2
Opleidingskosten	-26	-2
Diverse kleine posten	-10	-10
	-1.239	-1.245
[27] Overige baten en lasten		
Diversen	125	14
	125	14
Saldo van baten en lasten	20.783	38.294
	2013	2012
Actuariële analyse		
Beleggingsopbrengsten	19.872	20.710
Premies	480	1.594
Waardeoverdrachten	50	-92
Kosten	0	0
Uitkeringen	2	-8
Sterfte	154	1.730
Arbeidsongeschiktheid	-101	-703
Mutaties	-67	-32
Korting van pensioenaanspraken en -rechten	325	25.860
Overige mutaties technische voorzieningen	-1	-10.779 ²⁾
Andere oorzaken	69	14
	20.783	38.294

1) Inclusief actuariële dienstverlening AZL.

2) Het voornaamste component betreft de grondslagwijziging.

Bezolding bestuursleden

De bestuursleden van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland ontvangen geen vergoeding.

Personeel

Gedurende het boekjaar 2013 had de stichting geen personeel in dienst.

Verbonden partijen

Er is sprake van een relatie tussen de verbonden partijen tussen het fonds en de sponsor, de aangesloten ondernemingen en hun bestuurders. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vorderingen op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen deel aan de pensioenregeling van het fonds op basis van voorwaarden in het pensioenreglement.

Financiering

Het fonds heft bij de werkgever voor de modules 1, 2 en 4 een actuair benodigde premie op basis van leeftijdsstaffels.

De omvang van de premie is voldoende te achten voor de opbouw van de in enig jaar te verkrijgen aanspraken, de dekking van het overlijdensrisico en het risico van premievrije deelneming wegens arbeidsongeschiktheid. Verder bevat de premie een component ter dekking van de kosten in het boekjaar en ter vorming van de voorziening voor excassokosten en wordt rekening gehouden met het beoogde weerstandsvermogen.

Er kan voor een door het bestuur vast te stellen periode een korting op de premie worden verleend op grond van de vermogenspositie van het fonds. De korting wordt slechts verleend indien er sprake is van een toereikende voorziening pensioenverplichtingen en een toereikend weerstandsvermogen.

Risicoparagraaf

(in duizenden euro)

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd. Conform de berekeningen van het Vereist eigen vermogen in het Actuarieel rapport is de risicoparagraaf gebaseerd op basis van het doorkijkbeginsel (lookthrough-principe) en wordt er rekening gehouden met recente ontwikkelingen zoals het gebruik van de UFR.

Solvabiliteitsrisico

Het belangrijkste financieel risico voor het Pensioenfonds is het niet kunnen nakomen van de pensioentoezeggingen. Een belangrijke maatstaf hiervoor is het aanwezig Eigen vermogen. Wettelijk is een gestandaardiseerde methode (standaardmodel) vastgelegd om te kunnen toetsen of het aanwezig Eigen vermogen voldoende is om een aantal specifieke financiële risico's op te kunnen vangen en daarmee of aan de pensioentoezeggingen kan worden voldaan. De berekeningen van het vereist eigen vermogen zijn met name van belang voor de premiestelling en de evaluatie van het herstelplan van het fonds. Het Eigen vermogen van het Pensioenfonds is per 31 december 2013 kleiner dan het Vereist eigen vermogen volgens het standaardmodel, waardoor het Pensioenfonds in een reservetekort verkeert.

Jaarlijks vindt toetsing plaats aan de hand van dit standaardmodel. De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S6. Naast de standaard risicocomponenten (S-componenten) is in de bepaling van het vereist eigen vermogen ook rekening gehouden met de volgende additionele risicocomponenten: risico voor actief beheer, leverage-risico, liquiditeitsrisico (voornoemde risico's worden verwerkt binnen de berekeningen van de S2 middels een extra verzwaring van de buffer) en concentratierisico (S8). Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van het maximum van de feitelijke en strategische beleggingsmix (2013: feitelijk 115,1%; 2012: strategisch 114,6%).

	2013		2012	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	29.314	5,4	30.705	5,7
Zakelijke waarden risico (S2)	37.723	7,7	36.751	7,3
Valutarisico (S3)	9.163	0,3	6.647	0,2
Grondstoffenrisico (S4)	3.222	0,0	3.563	0,0
Kredietrisico (S5)	1.973	0,0	3.624	0,0
Verzekeringstechnisch risico (S6)	16.859	1,1	17.552	1,2
Concentratierisico (S8)	12.881	0,6	6.635	0,2
Diversificatie-effect	-49.082		-44.929	
Vereist eigen vermogen	62.053	15,1	60.548	14,6
Aanwezige dekkingsgraad		105,3%		100,2%
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,5%		104,5%
Vereiste dekkingsgraad		115,1%		114,6%

De dekkingsgraad wordt berekend door het totaal van de activa voor risico van het Pensioenfonds (minus de passiefposten Kortlopende schulden en overlopende passiva en Herverzekeringsdeel technische voorzieningen) te delen door de Voorziening pensioenverplichtingen (plus Overige technische voorzieningen). Het afgelopen jaar is deze, op grondslagen van het Pensioenfonds, toegenomen van 100,2% (2012) tot 105,3% (2013).

Renterisico

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratie cijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 7,8.

Duratie van de pensioenverplichtingen 22,7.

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	65.002		65.002	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	35.808		35.873	
Renterisico	29.194	5,4	29.129	5,5
Afdekkingspercentage (B/A)		54,8		55,2

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 29.194 (5,4%) en voor het strategisch renterisico 29.129 (5,5%) ultimo 2013.

Zakelijke waarden risico

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en alternatieve beleggingen in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende zakelijke waarden categorieën getoond.

Verdeling zakelijke waarden per categorie:

Ontwikkelde markten (Mature markets)
Opkomende markten (Emerging markets)

2013		2012	
€	%	€	%
93.539	83,9	79.669	85,3
17.909	16,1	13.779	14,7
111.448	100,0	93.448	100,0

Derivaten

Strategisch dekt het fonds het zakelijke waarden risico niet af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch zakelijke waarden risico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. Deze standaardschokken zijn verder opgehoogd om zodoende rekening te houden met de volgende additionele risicocomponenten: actief risico, leverage-risico en liquiditeitsrisico. De buffer voor het feitelijk zakelijke waarden risico bedraagt 37.713 (7,6%) en voor het strategisch zakelijke waarden risico 34.541 (6,8%).

Valutarisico

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl veel van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken behalve opkomende markten en beleggingsfondsen die dit willen doen. De valuta-exposure naar de Amerikaanse dollar, Japanse yen, Britse pond en Australische dollar wordt volledig afgedekt. Zonder afdekking van valutarisico loopt het pensioenfonds risico bij een daling van vreemde valuta ten opzichte van de euro. Door meer dan 100% van het risico af te dekken loopt het fonds risico bij een stijging van vreemde valuta ten opzichte van de euro.

Het valutarisico wordt berekend aan de hand van een scenario waarbij wordt uitgegaan van een waardedaling van de beleggingen in vreemde valuta van 20%. Het valutarisico is het totale negatieve effect op de waarde van alle beleggingen als gevolg van dit scenario. Afdekking van het valutarisico vindt plaats via derivatencontracten.

Onroerende zaken naar valuta voor en na afdekking met derivaten

Euro
Overig

2013		2012	
€	%	€	%
13.700	99,1	15.094	100,0
121	0,9	0	0,0
13.821	100,0	15.094	100,0

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Zakelijke waarden naar valuta voor afdekking met derivaten</i>				
Euro	14.361	12,9	12.846	13,7
Amerikaanse dollar	49.622	44,6	42.533	45,6
Australische dollar	2.710	2,4	2.640	2,8
Canadese dollar	2.039	1,8	1.414	1,5
Britse pound sterling	8.524	7,6	7.890	8,4
Hongkongse dollar	3.573	3,2	3.147	3,4
Japanse yen	7.152	6,4	8.600	9,2
Zuidkoreaanse won	3.573	3,2	2.119	2,3
Zwitserse francs	3.317	3,0	2.545	2,7
Singaporese dollar	747	0,7	710	0,8
Noorse kronen	687	0,6	803	0,9
Zweedese kronen	990	0,9	867	0,9
Overige valuta	14.153	12,7	7.334	7,8
	111.448	100,0	93.448	100,0
<i>Zakelijke waarden naar valuta na afdekking met derivaten</i>				
Euro	85.700	76,8	75.691	81,0
Amerikaanse dollar	-3.509	-3,1	-702	-0,8
Australische dollar	-22	0,0	-98	-0,1
Canadese dollar	2.039	1,8	1.414	1,5
Britse pound sterling	307	0,3	-449	-0,5
Hongkongse dollar	3.847	3,5	3.147	3,4
Japanse yen	-506	-0,5	68	0,1
Zuidkoreaanse won	3.573	3,2	2.119	2,3
Zwitserse francs	3.317	3,0	2.545	2,7
Singaporese dollar	747	0,7	710	0,8
Noorse kronen	687	0,6	803	0,9
Zweedese kronen	990	0,9	867	0,9
Overige valuta	14.278	12,8	7.333	7,8
	111.448	100,0	93.448	100,0

Het pensioenfonds dekt binnen de aandelenportefeuille de Amerikaanse dollar, het Britse pond en de Japanse yen voor nagenoeg 100% af. Verder dekt het fonds grotendeels het valutarisico van de Australische dollar af.

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Vastrentende waarden naar valuta voor en na afdekking met derivaten</i>				
Euro	287.128	94,5	279.868	97,4
Amerikaanse dollar	6.759	2,2	4.610	1,6
Britse pound sterling	805	0,3	349	0,1
Mexicaanse peso	1.197	0,4	350	0,1
Overige valuta	7.780	2,6	2.348	0,8
	303.669	100,0	287.525	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. De post valutatermijntransacties bestaat uit de volgende transacties, omgerekend in euro per 31 december 2013:

	aankoop transacties	verkoop transacties	uiterlijke einddatum
Euro	71.485	0	18 maart 2014
US dollar	0	-52.732	18 maart 2014
Britse pound sterling	0	-8.217	18 maart 2014
Australische dollar	0	-2.733	18 maart 2014
Japanse yen	0	-7.657	18 maart 2014
Overige valuta	0	0	18 maart 2014
	71.485	-71.339	

Indien de afrekening van deze transacties op 31 december 2013 zou hebben plaatsgevonden dan zou het af te rekenen bedrag 26 hoger uitvallen dan overeengekomen (ongerealiseerde resultaat van 26). Strategisch dekt het fonds 69,1% van haar niet-euro beleggingen af.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 9.160 (0,3%) en voor het strategisch valuta risico 5.774 (0,1%).

Grondstoffenrisico

Het pensioenfonds belegt in grondstoffen en loopt daarmee het risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch grondstoffenrisico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 30%. De buffer voor het feitelijk grondstoffenrisico bedraagt 3.221 (0,0%) en voor het strategisch grondstoffenrisico risico 3.622 (0,1%).

Kredietrisico

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan gemeten worden aan de hand van de creditspread. De gewogen gemiddelde credit spread van de rentegevoelige beleggingen van het fonds is 0,43%. Een andere indicator voor het aanwezige kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille van het fonds is de rating afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geclassificeerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Cash wordt als kredietrisicovrij beschouwd.

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	74.963	24,7	124.053	43,2
AA	139.808	46,0	78.318	27,2
A	26.257	8,6	23.968	8,3
BBB	41.877	13,8	38.365	13,3
Lager dan BBB	14.519	4,8	14.911	5,2
Geen rating	6.245	2,1	7.908	2,8
	303.669	100,0	287.523	100,0

	2013		2012	
	€	%	€	%
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd tot 1 jaar	4.371	1,4	6.409	2,2
Resterende looptijd van 1 tot 5 jaar	153.622	50,6	129.995	45,3
Resterende looptijd langer dan 5 jaar	145.676	48,0	151.119	52,5
	303.669	100,0	287.523	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd voor de rentegevoelige beleggingen die een creditspread groter dan 0% hebben. De creditspread wordt bepaald op basis van de rentegevoelige kastromen van het fonds. Afgaande op de hierboven genoemde creditspread resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 872 (0,0%) en voor het strategisch kredietrisico van 796 (0,0%).

Verzekeringstechnisch risico

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk en strategisch verzekeringstechnisch risico bedraagt 16.859 (1,1%).

Concentratierisico

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2013		2012	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Kantoren	0	0,0	0	0,0
Winkels	3.414	24,7	3.242	21,5
Woningen	1.717	12,4	1.818	12,0
Industrieel	1.006	7,3	1.153	7,6
Gemengd	7.563	54,8	8.881	58,9
Overige	121	0,9	0	0,0
	13.821	100,1	15.094	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Europa	13.821	100,0	15.094	100,0
	13.821	100,0	15.094	100,0

Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in onroerende zaken

CBRE LOGISTICS FUND EUROP (SP)	1.006	7,3	1.153	7,6
CBRE (SP) DUTCH RESID. FUND II	1.717	12,4	1.818	12,0
CBRE PROPERTY FUND CENT EUROPE (SP)	3.414	24,7	3.242	21,5
CBRE EUROSIRIS FUND	7.563	54,7	8.881	58,9

	2013		2012	
	€	%	€	%
Zakelijke waarden				
<i>Verdeling zakelijke waarden per regio:</i>				
Europa	29.281	26,3	26.002	27,8
Noord-Amerika	51.567	46,2	40.583	43,5
Azië	12.691	11,4	13.847	14,8
Opkomende markten	17.909	16,1	13.016	13,9
	111.448	100,0	93.448	100,0
<i>Verdeling zakelijke waarden per sector:</i>				
Energie	9.922	8,9	8.793	9,4
Financiële instellingen	26.519	23,8	20.492	21,9
Gezondheidszorg	9.832	8,8	7.719	8,3
Industriële ondernemingen	10.428	9,4	9.658	10,3
Informatietechnologie	15.264	13,7	13.937	14,9
Basisindustrieën	0	0,0	0	0,0
Telecommunicatie	6.101	5,5	4.282	4,6
Utilities	2.329	2,1	1.473	1,6
Consumentengoederen en -diensten	24.139	21,7	21.735	23,3
Grondstoffen	6.844	6,1	5.311	5,7
Andere sectoren	70	0,1	48	0,1
	111.448	100,0	93.448	100,0
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	270.238	89,0	257.819	89,7
Noord-Amerika	14.959	4,9	18.914	6,6
Azië	1.512	0,5	1.577	0,5
Opkomende markten	15.762	5,2	8.153	2,8
Wereldwijd	950	0,3	790	0,3
Overig	248	0,1	270	0,1
	303.669	100,0	287.523	100,0

Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 5% van de totale beleggingen in vastrentende waarden

	2013		2012	
	€	%	€	%
Finse staat	15.331	5,0	27.029	9,4
Oostenrijkse staat	26.419	8,7	16.111	5,6
Franse staat	27.544	9,1	33.054	11,5
Nederlandse staat	50.330	16,6	49.166	17,1
Duitse staat	49.084	16,2	37.107	12,9
Belgische staat	19.103	6,3		

Er zijn geen beleggingen uitgeleend en er zijn geen beleggingen in Capgemini Nederland N.V. en de aan haar gelieerde ondernemingen. Wel is er collateral ontvangen en verstrekt met betrekking tot derivaten. Er is voor 14.450 aan collateral verstrekt en voor 1.274 aan collateral ontvangen.

Hoogte buffer

In het standaardmodel is de gevoeligheid van het eigen vermogen voor concentratierisico (S8) becijferd voor de grootste concentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille. Het betreffen hier landenconcentraties binnen de vastrentende waarden portefeuille die meer dan 2% van de totale marktwaarde in beslag nemen. De buffer voor het feitelijk concentratierisico bedraagt 12.877 (0,6%) en voor het strategisch concentratierisico 12.833 (0,7%).

Utrecht, 20 juni 2014

Het bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

H. Knol
(voorzitter)

D.J.M. Weber
(secretaris)

A.J. Holsappel

J.A. van Hooijdonk

D. Neuhaus

Overige gegevens

Gebeurtenissen na balansdatum

In het tweede kwartaal van 2014 is het technisch resultaat met betrekking tot het oude kapitaalcontract met Nationale-Nederlanden afgerekend. Toen is ook vastgesteld dat Nationale-Nederlanden nog circa € 0,4 miljoen (inclusief rentevergoeding) aan schadebedragen zal moeten betalen aan het fonds. Dit heeft een positief effect op het vermogen en de dekkingsgraad en is niet meer in de jaarrekening 2013 verwerkt, maar wordt in boekjaar 2014 als bate verantwoord.

Statutaire regeling omtrent de bestemming van het saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.

Resultaatbestemming

In de bestuursvergadering van 20 juni 2014 heeft het bestuur besloten het positieve resultaat over het boekjaar 2013 van € 20.783.000,- toe te voegen aan de algemene reserve.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht is aan Towers Watson Netherlands B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het verslagjaar 2013.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik ondermeer onderzocht of de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld; en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken, en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld.

Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk vereist eigen vermogen, maar niet lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een reservetekort.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 132 van de Pensioenwet vanwege de financiële positie.

Wel dient hierbij opgemerkt te worden dat daarbij is geconstateerd dat de ontvangen premie niet heeft bijgedragen aan het herstel van de financiële positie van het fonds, waarbij het tekort zich binnen een acceptabele bandbreedte bevindt.

De vermogenspositie van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland is naar mijn mening niet voldoende, vanwege het reservetekort.

Nieuwegein, 20 juni 2014

drs. M.R. Stok AAG

Verbonden aan Towers Watson Netherlands B.V.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: het Bestuur van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening over 2013 van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland te Utrecht gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2013 en de staat van baten en lasten over 2013 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met het Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het inrichten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Pensioenfonds Capgemini Nederland per 31 december 2013 en van het resultaat over 2013 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 20 juni 2014

KPMG Accountants N.V.

J.C. van Kleef RA